

Nordens
velferdssenter

ÅRSRAPPORT 2025

Nordisk samarbeid om
funksjonshinderspørsmål

INNHold

Forord	4
Rådsordförandena från Finland och Åland har ordet	5
Ordførerskapets tema: Rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne	7
Et styrket barne- og ungdomsperspektiv	17
Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027	27
Døvblindevirksomhet	30
Støtteordningen	34
Menneskerettigheter	37
Bærekraftig utvikling	42
Fri bevegelse	50
Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder	53
Dialog mellom Funksjonshinderrådet og Nordisk råds velferdsutvalg	55
Møter i Funksjonshinderrådet	59
Kommunikasjon	65
Aktiviteter i Nordisk samarbeid om Funksjonshinderspørsmål 2025	67
Det danske, færøske og grønlandske ordførerskabets planer for 2026	70

English abstract	72
Om denne publikasjonen	74

This publication is also available online in a web-accessible version at:
https://nordicwelfare.org/pub/Nordisk_samarbeid_om_Funksjonshindersp_rsm_I_-_rsrapport_2025/

Forord

Et tilgjengelig Norden med like muligheter og rettigheter for alle er den overordnede målsettingen for det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet.

Samarbeidet er bredt forankret i Nordisk ministerråd og bygger på Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027, med vekt på menneskerettigheter, deltakelse og fri bevegelse. I 2025 har arbeidet vært preget av et tydelig menneskerettighetsperspektiv, styrket nordisk-baltisk samarbeid og økt involvering av barn og unge.

Årsrapporten for 2025 dokumenterer et aktivt og strategisk samarbeid som bidrar til å konsolidere resultater og videreutvikle det nordiske funksjonshindersamarbeidet i tråd med FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Rapporten gir en helhetlig beskrivelse av arbeidet med gjennomføring av Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027 med utgangspunkt i programmets tre hovedfokusområder: menneskerettigheter, deltakelse og fri bevegelse. Rapporten redegjør for arbeidet i det nordiske døvblindesamarbeidet, med tilskuddsordningen, på området inkluderende arbeidsliv og det internasjonale samarbeidet Norden har vært involvert i.

Finland og Åland hadde ordførerskapet i Nordisk ministerråd i 2025 og ledet arbeidet i Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder (Funksjonshinderrådet). Under overskriften *Rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne* har ordførerskapet løftet frem betydningen av systematisk implementering av CRPD, styrket kunnskapsutvikling, nordisk samordning og et tydelig barne- og ungdomsperspektiv. Rapporten beskriver ordførelandets initiativer og aktiviteter blant annet arbeidet med nordisk-baltisk ministererklæring om inkluderende, rettferdig og tilgjengelig kunstig intelligens, sidearrangement under FNs CRPD-konferanse (COSP), nordisk symposium om statistikk og implementering, samt videreutvikling av Nordic Youth Disability Summit som politisk arena.

Avslutningsvis omtales Funksjonshinderrådets arbeid, dialogen med Nordisk råd og sentrale utviklingstrekk i samarbeidet, før rapporten runder av med en presentasjon av det danske, færøske og grønlandske ordførerskapets prioriteringer for 2026.

Bilde: Mostphotos

Rådsordförandena från Finland och Åland har ordet

Visionen för det nordiska samarbetet är att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region till år 2030. För att nå detta mål krävs insikter om nyttan med samarbetet, vilket framträder särskilt tydligt inom funktionshinderområdet.

För att alla människor i Norden ska kunna vara delaktiga och använda miljöer, produkter och tjänster behöver vi lära av varandra genom erfarenhetsutbyte och kunskapsutveckling. I Nordiska ministerrådets Program för samarbete om funktionshinderfrågor 2023–2027 definieras den nordiska nyttan och lärandet inom tre tematiska huvudområden: mänskliga rättigheter, delaktighet och fri rörlighet.

Det finländska och åländska ordförandeskapet under 2025 utgår från mänskliga rättigheter som grund för genomförandet av funktionshinderspolitiken. Ordförandeskapet har fokuserat på att stärka det nordiska samarbetet inom funktionsrättsområdet och integrera funktionsrättsfrågor i olika sektorer. Syftet har varit att öka medvetenheten och stärka kunskapsbasen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, och därigenom främja genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning på olika nivåer. Det nordiska samarbetet 2025 har särskilt betonat mänskliga rättigheter ur ett

intersektionellt perspektiv, där faktorer som ålder och kön beaktas i relation till personer med funktionsnedsättning.

Under året har dessa teman behandlats vid flera centrala tillfällen. Året inleddes med ett tvådagars hybridevenemang den 12 och 13 februari i Helsingfors under rubriken *Rätten att leva självständigt och vara inkluderad*, ett nordiskt expertseminarium om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 19. I maj hölls ett symposium vid konferensen NNDR 2025 (Nordic Network on Disability Research) den 7–9 maj i Helsingfors. Därefter arrangerades ett nordiskt sidoevenemang vid det 18:e partsmötet för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning den 9–12 juni i New York, där digitalisering och beredskap var centrala teman. Genom att beakta funktionsrättsfrågor inom dessa områden stöder vi ett socialt hållbart Norden där ingen lämnas utanför, samtidigt som samarbetet bidrar med ett nordiskt perspektiv i den funktionsrättspolitiska debatten på europeisk och global nivå.

I oktober hölls ett nordiskt expertseminarium om inkludering i arbetslivet den 2 och 3 oktober i Helsingfors. Senare under hösten samlades Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder den 30–31 oktober i Stockholm, i samband med Nordic Youth Disability Summit 2025 som ägde rum den 29–31 oktober. Dessutom genomfördes ett möte mellan arbetsutskottet för Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder, Nordiska ministerrådets sekretariat och Nordiska ministerrådets Gränshinderråd den 28 oktober i Stockholm.

Förhoppningsvis har Finland och Ålands ordförandeskap under 2025 på ett konkret och handlingskraftigt sätt bidragit till visionen för det nordiska samarbetet om att bli världens mest hållbara och integrerade region.

Gunilla Lindqvist och **Päivi Nurmi-Koikkalainen**

Ordförande i Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder 2025

Bilde: Mostphotos

Ordførerskapets tema: Rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne

For første gang har ordførerskapet i Funksjonshinderrådet vært delt mellom to land, Finland og Åland. Under overskriften Rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne har ordførerlandene valgt å sette menneskerettighetsperspektivet tydelig i sentrum for sitt arbeid.

Temaet tar utgangspunkt i FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og har hatt som mål å styrke både politisk forankring, faglig kunnskapsutvikling og nordisk-baltisk samarbeid om implementering av konvensjonen.

Finland og Åland har bidratt til å løfte sentrale menneskerettighetsspørsmål knyttet til selvstendig liv, deltagelse, digital inkludering og systematisk oppfølging av CRPD i Norden gjennom hele 2025.

Gjennom aktivitetene har Finland og Åland satt et tydelig menneskerettighetsfokus på ordføreråret 2025 og bidratt til å styrke både politisk dialog, faglig utvikling og nordisk-baltisk samarbeid. Arbeidet har synliggjort sammenhengen mellom

rettigheter, politikkutvikling, teknologisk omstilling og sosial bærekraft, og har lagt et solid grunnlag for videre nordisk innsats for å sikre at personer med funksjonsnedsettelse får sine rettigheter realisert i praksis.

Nordisk-baltisk seminar: Retten til et selvstendig liv og inkludering

THLs generaldirektør Mika Salminen åpner hybridseminaret i Helsingfors

Retten til å leve selvstendig og være inkludert i samfunnet, i tråd med CRPD artikkel 19 var tema for et nordisk-baltisk hybridseminar i februar 2025. Den fysiske delen av seminaret ble avholdt i THLs lokaler i Helsingfors. Arrangementet samlet forskere, myndighetsrepresentanter, sivilsamfunn og brukerorganisasjoner til dialog om utviklingen i Norden og Baltikum.

Innleggene synliggjorde både fremskritt og alvorlige utfordringer. Direktør for EUs byrå for grunnleggende rettigheter (FRA), Sirpa Rautio, påpekte at utviklingen på feltet går sakte, og at det i flere europeiske land kan spores en negativ utvikling, blant annet ved at flere voksne med funksjonsnedsettelse lever i institusjon i dag enn for ti år siden. Samtidig ble det presentert en rekke konkrete eksempler på hvordan selvstendig liv og støttet beslutningstaking kan fremmes gjennom målrettede politiske tiltak, tjenesteutvikling og tverrsektorielt samarbeid.

Seminaret bidro til økt kunnskap om hvordan retten til selvbestemmelse, valgfrihet og deltakelse kan styrkes i praksis, og understreket behovet for fortsatt politisk

prioritering, systematisk reformarbeid og sterkere samarbeid på tvers av sektorer og landegrenser.

Den nordisk-baltiske ministererklæringen om kunstig intelligens

Ministererklæringen [Promoting participation of persons with disabilities through inclusive, fair and accessible artificial intelligence](#) omhandler hvordan kunstig intelligens (KI) kan utvikles og tas i bruk på en måte som styrker deltakelse, likestilling og rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne. Erklæringen slår fast at KI har et stort potensial til å forbedre tilgangen til informasjon, styrke helse- og velferdstjenester, fremme selvstendighet og legge til rette for deltakelse i utdanning og arbeidsliv, forutsatt at menneskerettigheter og universell utforming ligger til grunn for utviklingen.

Erklæringen ble vedtatt 28. mai 2025 av Nordisk ministerråd for sosial- og helsepolitikk (MR-S) og Nordisk ministerråd for digitalisering (MR-DIGITAL), og er avgitt av de nordiske sosial- og helseministrene samt de nordiske og baltiske ministrene med ansvar for digitalisering. Den bygger videre på tidligere nordiske og nordisk-baltiske erklæringer om digital inkludering, og er tydelig forankret i Nordens visjon 2030 om å gjøre Norden til verdens mest bærekraftige og integrerte region.

Et sentralt utgangspunkt for erklæringen er FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), som alle nordiske og baltiske land har ratifisert. Erklæringen understreker statenes plikt til å sikre lik tilgang til informasjons- og kommunikasjonsteknologi, aktiv involvering av personer med nedsatt funksjonsevne i beslutningsprosesser, og en menneskerettighetsbasert tilnærming til både utvikling og bruk av KI. Universell utforming fremheves som et grunnleggende prinsipp, sammen med behovet for å forebygge diskriminering, også i et interseksjonelt perspektiv.

Videre vektlegger erklæringen at deltakelse fra personer med nedsatt funksjonsevne ikke bare er en rettslig forpliktelse, men også en forutsetning for bærekraftige og treffsikre KI-løsninger. Dette innebærer både involvering i utviklingsprosesser og styrking av digitale ferdigheter, slik at ingen blir stående utenfor i den raske teknologiske utviklingen. Samtidig understrekes viktigheten av personvern, rimelig tilgang og prisnivå, samt systematiske vurderinger av menneskerettighetskonsekvenser.

Gjennom erklæringen forplikter ministrene seg til å fremme rettighetene og deltakelsen til personer med nedsatt funksjonsevne i nasjonale, nordiske og nordisk-baltiske diskusjoner og beslutninger om kunstig intelligens. Erklæringen skal bidra til å sikre at digital innovasjon i Norden skjer på en inkluderende, rettferdig og

tilgjengelig måte – i tråd med menneskerettighetene og prinsippet om at ingen skal utelates.

[Plain language version of the ministerial declaration](#)

Sidearrangement under FN COSP: Inkluderende, rettferdig og tilgjengelig kunstig intelligens

Foredragsholdere på det nordiske sidearrangementet ved COSP18 i New York.

Som del av Finland og Ålands ordførerår ble det arrangert et nordisk-baltisk sidearrangement under FNs konferanse om oppfølging av FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), COSP18, i New York. Arrangementet bar tittelen AI for all – a collective responsibility og samlet beslutningstakere, representanter for funksjonshinderorganisasjoner, forskere, teknologiekspert og internasjonale aktører til dialog om hvordan kunstig intelligens (KI) kan utvikles og tas i bruk på en måte som fremmer inkludering, deltakelse, likestilling og menneskerettigheter.

Motivasjonen for arrangementet er den raske teknologiske utviklingen, der kunstig intelligens i økende grad former hverdagen, arbeidslivet og offentlige tjenester. Riktig anvendt har KI et betydelig potensial til å styrke selvstendighet, tilgjengelighet, kommunikasjon, utdanning, arbeidsdeltakelse og livskvalitet for personer med funksjonsnedsettelse. Samtidig innebærer utviklingen klare risikoer knyttet til diskriminering, skjevheter i datasett, manglende tilgjengelighet, digital ekskludering og svekket personvern. Dette fordrer tydelig politisk styring, internasjonalt samarbeid og et sterkt menneskerettighetsbasert rammeverk.

Diskusjonene under sidearrangementet tok utgangspunkt i hovedprinsippene i den nordisk-baltiske ministererklæringen om inkluderende, rettferdig og tilgjengelig kunstig intelligens, vedtatt i fellesskap av de nordiske ministrene for helse- og sosialpolitikk og de nordiske og baltiske ministrene for digitalisering. Erklæringen slår fast at utvikling og bruk av KI må skje innenfor rammene av menneskerettighetene, og at universell utforming skal være et bærende prinsipp i alle digitale løsninger.

Ministrene understreker at personer med funksjonsnedsettelse utgjør en betydelig andel av verdens befolkning – anslagsvis 1,3 milliarder mennesker, tilsvarende rundt 16 prosent – og at deres rettigheter og behov må integreres systematisk i utviklingen av KI. Dette er ikke bare et spørsmål om rettferdighet og menneskerettigheter, men også om samfunnsøkonomisk bærekraft. Inkluderende KI kan bidra til å mobilisere et stort uutnyttet kompetansepotensial, både ved å gjøre det lettere for personer med funksjonsnedsettelse å delta i arbeidslivet og ved å styrke tilgangen til utdanning, informasjon og tjenester.

Et gjennomgående budskap under arrangementet var at aktiv involvering av personer med funksjonsnedsettelse i utvikling, testing og implementering av KI-løsninger er en forutsetning for bærekraftig og inkluderende innovasjon. I tråd med CRPD er statene forpliktet til å konsultere og involvere personer med funksjonsnedsettelse i beslutningsprosesser som berører dem. Dette gjelder i særlig grad innenfor teknologiutvikling, der feilslåtte løsninger kan føre til strukturell diskriminering og digital ekskludering.

Universell utforming ble fremhevet som et grunnleggende prinsipp for tilgjengelig og ikke-diskriminerende KI. For at KI-systemer skal bidra positivt til realiseringen av menneskerettighetene, må tilgjengelighet sikres i alle ledd – fra design og utvikling til implementering og drift. Risikoen for diskriminering, inkludert interseksjonell diskriminering, må systematisk identifiseres og håndteres. Det ble også understreket at barn og unge med funksjonsnedsettelse utgjør en særlig sårbar gruppe i digitale miljøer, og at deres rettigheter og sikkerhet må prioriteres.

Videre ble betydningen av personvern, datasikkerhet og rimelig tilgang til KI-løsninger løftet frem. KI-teknologi må være økonomisk tilgjengelig og universelt utformet for å sikre bred samfunnsnytte og hindre at nye digitale skiller oppstår. Samtidig må utviklingen av KI ledsages av systematiske vurderinger av menneskerettighetskonsekvenser, både i forkant av beslutninger og gjennom kontinuerlig oppfølging.

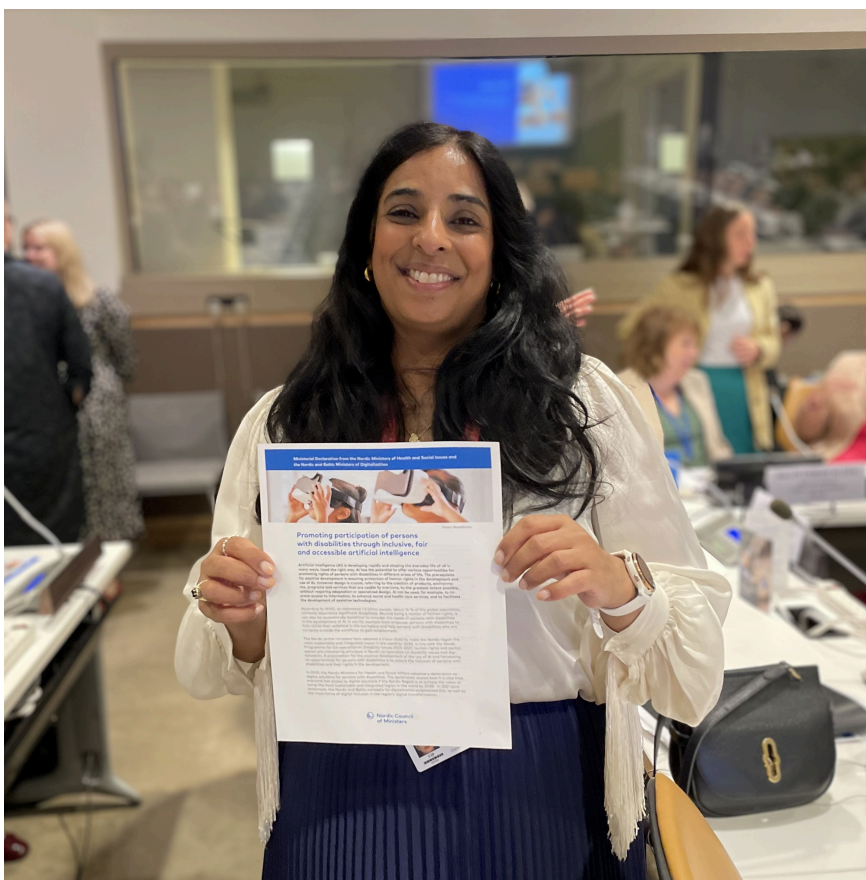
Arrangementet tydeliggjorde også behovet for internasjonalt samarbeid. Som FNs spesialrapportør for rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse fremhevet, er global koordinering avgjørende for å sikre at KI utvikles i tråd med universelle

menneskerettighetsstandarder. I denne sammenheng ble Norden og Baltikum løftet frem som en region med særlig gode forutsetninger for å gå foran i utviklingen avansvarlig, inkluderende og rettighetsbasert KI.

Sidearrangementet bidro dermed til å styrke den politiske forankringen av den nordisk-baltiske ministererklæringen, samtidig som det skapte en viktig arena for dialog, erfaringsutveksling og nettverksbygging på tvers av sektorer og landegrenser. Arrangementet la et solid grunnlag for videre nordisk-baltisk samarbeid om inkluderende digitalisering, og understøtter arbeidet med å realisere Visjon 2030: Norden som verdens mest bærekraftige og integrerte region.

Sidearrangementet samlet et bredt spekter av sentrale aktører innen politikk, forskning, sivilsamfunn, næringsliv og internasjonale organisasjoner. Arrangementet ble ledet av Dr. A.H. Monjurul Kabir, Global Adviser and Team Leader i UN Women.

Åpningsinnleggene ble holdt av Pekka Puustinen, statssekretær i Finlands utenriksdepartement, og Lubna Jaffery, Norges kultur- og likestillingsminister. Den nordisk-baltiske ministererklæringen om inkluderende, rettferdig og tilgjengelig kunstig intelligens ble deretter offisielt lansert.

Norges kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery presenterer den nordisk-baltiske ministererklæringen om inkluderende, rettferdig og tilgjengelig kunstig intelligens.

Hovedinnlegg ble gitt av Heba Hagrass, FNs spesialrapportør for rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse. Videre deltok et panel med representanter fra offentlig forvaltning, næringsliv og sivilsamfunn, blant annet Malin Ekman Aldén, generaldirektør for Myndigheten för delaktighet (Sverige), Rylín Rodgers, Disability Policy Advisor i Microsoft, Maryanne Emomeri, medgründer av Skio og representant for United Disabled Persons of Kenya, samt Anne Sina, leder for politisk avdeling i Disabled Peoples Organisation Denmark.

Avsluttende hovedkommentarer ble gitt av José Viera, generalsekretær i International Disability Alliance, og Seema Malhotra, Storbritannias likestillingsminister. Avslutningsinnlegget ble holdt av Eiður Welding, ungdomsdelegat og leder av UngÖBÍ på Island.

Nordisk symposium på NNDR 2025: Fakta og statistikk om implementering av funksjonshemmedes rettigheter i Norden

Lars Lindberg fra Nordens velferdssenter presenterer det nordiske arbeidet med å utvikle felles indikatorer for overvåking av CRPD.

Som del av Finlands ordførerskapsprogram 2025 innen temaområdet funksjonshinder, arrangerte Institutet för hälsa och välfärd (THL) i samarbeid med Nordens velferdssenter og Nordisk ministerråd et nordisk symposium under Nordic Network on Disability Research Conference (NNDR 2025) i Helsingfors. Symposiet samlet forskere, myndighetsrepresentanter og sivilsamfunnsaktører fra hele Norden, og satte søkelys på hvordan FNs konvensjon om rettighetene til personer

med nedsatt funksjonsevne (CRPD) implementeres, med særlig vekt på artiklene 31 og 33.

Formålet med symposiet var å gi en samlet oversikt over status, utfordringer og gode praksiser knyttet til statistikk, kunnskapsgrunnlag og nasjonale mekanismer for oppfølging av CRPD i Norden. Gjennom forskningsbaserte innlegg og en bredt sammensatt nordisk paneldebatt ble det lagt til rette for dialog mellom forskning, forvaltning og interesseorganisasjoner, med mål om å styrke kunnskapsbasert politikkutvikling og nordisk samordning.

Faglige innlegg – kunnskap, metode og statistikk

Symposiet innledet med en papersesjon der sentrale metodiske, statistiske og forskningsmessige perspektiver på implementering av CRPD ble belyst.

Mika Gissler og Päivi Nurmi-Koikkalainen presenterte metodologiske aspekter ved overvåking av CRPD og understreket betydningen av vitenskapelig solide datagrunnlag for å kunne følge utvikling over tid. De pekte på behovet for harmonisering av indikatorer, bedre sammenlignbarhet og mer systematiske datainnsamlingsmetoder. Lars Lindberg presenterte det nordiske arbeidet med å utvikle felles indikatorer for overvåking av CRPD, som har pågått siden 2015. Han fremhevet hvordan statistikk ikke bare skal beskrive situasjonen, men også gi analytiske innsikter som kan brukes aktivt i politikkutforming og forbedring av praksis. Rasmus Højbjerg Jacobsen presenterte et nytt registerbasert datagrunnlag i Danmark, som gir forbedrede muligheter for å analysere levekår, deltakelse og tjenestetilgang blant personer med funksjonsnedsettelse. Dette ble løftet frem som et viktig bidrag til mer presis og kunnskapsbasert styring.

Hisayo Katsui belyste potensialet for forskningsbasert politikkutforming og sosial transformasjon, og argumenterte for tettere kobling mellom akademisk forskning, myndighetsarbeid og sivilsamfunn. Inger Marie Lid tok for seg forskningens rolle i implementeringen av CRPD, med særlig vekt på utdanning og ytringsfrihet, og hvordan rettighetsperspektivet kan styrkes gjennom tverrfaglige tilnærminger.

Sesjonen ble avsluttet med diskusjon om hvordan bedre datagrunnlag, metodisk kvalitet og nordisk samordning kan bidra til mer målrettet politikk og sterkere rettighetsbeskyttelse.

Nordisk panel – implementering i praksis

Den påfølgende panelsamtalen samlet representanter fra nasjonale myndigheter, forskningsinstitusjoner, sivilsamfunn og Nordens velferdssenter, og ga et bredt bilde av hvordan CRPD implementeres i de nordiske landene.

Tea Hoffrén (Finland) redegjorde for nasjonal organisering av CRPD-arbeidet og vektla behovet for samordning på tvers av sektorer. Karin Westling (Sverige) presenterte hvordan Sverige følger levekår, tilgjengelighet og rettighetsrealisering gjennom systematisk statistikk og oppfølging. Per-Christian Wandås (Norge) belyste utfordringer og muligheter knyttet til lokal implementering og betydningen av kommunenes rolle. Leif Olsen (Danmark) redegjorde for Danmarks oppfølging av CRPD-komiteens anbefalinger fra oktober 2024, og behovet for mer strukturert nasjonal oppfølging. Pirkko Mahlamäki (Finland) understreket sivilsamfunnets rolle og viktigheten av reell medvirkning fra personer med funksjonsnedsettelse i alle faser av implementeringen. Kai Koivumäki (Nordens velferdssenter) pekte på den nordiske merverdien av felles indikatorutvikling, kunnskapsdeling og politisk samordning.

Paneldebatten synliggjorde både felles utfordringer og gode praksiser i Norden, særlig knyttet til behovet for mer robuste statistiske systemer, bedre tverrsektoriell koordinering og sterkere involvering av funksjonshinderorganisasjonene.

Overordnede funn og nordisk merverdi

Symposiet tydeliggjorde at implementeringen av CRPD i Norden i stor grad preges av høy politisk ambisjon, men også av betydelige utfordringer knyttet til datatilgang, sammenlignbar statistikk og systematisk oppfølging. Et sentralt budskap var behovet for å utvikle analytiske oversikter som ikke bare dokumenterer status, men også gir beslutningsstøtte for langsiktig politikktutvikling.

Nordisk samarbeid ble fremhevet som avgjørende for å etablere felles indikatorer, styrke metodeutvikling, dele erfaringer og bygge kunnskapsgrunnlag på tvers av land. Symposiet viste hvordan koblingen mellom forskning, politikk og praksis kan bidra til mer målrettede og effektive tiltak for å realisere funksjonshemmedes rettigheter. Symposiet inngår som en sentral del av oppfølgingen av Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027, og gir viktig faglig forankring til det flerårige nordiske prosjektet om implementering av CRPD artikkel 31 og 33.

Nordisk prosjekt: Oppfølging av CRPD – artikkel 31 (statistikk og kunnskapsgrunnlag)

I lørdføreråret 2025 ble det igangsatt et flerårig nordisk prosjekt om oppfølging av FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), med særlig vekt på artikkel 31, som omhandler innsamling av statistikk, kunnskap og forskningsbasert dokumentasjon om implementeringen av konvensjonen i Norden. Prosjektet gjennomføres av Nordens velferdssenter på oppdrag fra Nordisk ministerråd, og i tett samarbeid med nasjonale myndigheter, forskningsmiljøer og

sivilsamfunnsaktører i de nordiske landene.

Bakgrunnen for prosjektet er behovet for bedre sammenlignbar statistikk, mer systematisk kunnskapsinnhenting og styrket nordisk koordinering av implementeringsarbeidet. Prosjektet skal kartlegge nasjonale strategier, handlingsplaner, metoder og organisatoriske modeller, samt identifisere gode praksiser og utviklingsbehov.

Målet er å styrke det nordiske samarbeidet om oppfølging av CRPD, forbedre kunnskapsgrunnlaget for politikkutvikling og bidra til mer målrettede tiltak innen områder som utdanning, arbeidsliv, diskriminering og tilgjengelighet. Prosjektet skal også støtte landenes rapportering til FNs CRPD-komité og bidra til mer kunnskapsbasert og samordnet politikkutforming på tvers av sektorer.

Bilde: Mostphotos

Et styrket barne- og ungdomsperspektiv

Nordisk ministerråds satsing på å styrke barne- og ungdomsperspektivet i det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet har i 2025 gitt resultater.

I Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027 er utøvende aktører gitt et tydelig oppdrag om å «gi det nordiske sivilsamfunnet, spesielt barn og unge, en sterkere stemme og delaktighet i det nordiske samarbeidet».

Fra ungdomsinns spill til politisk handling – Nordic Youth Disability Summit i det nordiske beslutningssystemet

Nordic Youth Disability Summit er et årlig samarbeidsmøte som har som mål å styrke barne- og ungdomsperspektivet i det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet. Møtet samler representanter fra interesseorganisasjoner for unge med funksjonsnedsettelse og relevante politikk- og virksomhetsområder i Nordisk ministerråd.

Nordic Youth Disability Summit har siden 2023 utviklet seg til en sentral politisk

arena for å sikre at unge med funksjonsnedsettelse får reell innflytelse på det nordiske samarbeidet. Gjennom de tre påfølgende summitene i 2023, 2024 og 2025 har ungdomsorganisasjonene formulert tydelige anbefalinger til Nordisk ministerråd og Nordisk råd, særlig knyttet til behovet for et sterkere ungdomsperspektiv i politikken, bedre tilgjengelighet og mer fleksible ordninger for deltakelse i utdanning, arbeidsliv og samfunnsliv.

Blant hovedanbefalingene fra summitene har vært:

- behovet for et mer systematisk og forpliktende ungdomsperspektiv i nordisk funksjonshinderpolitikk,
- økt fleksibilitet og tilgjengelighet i arbeidslivet,
- bedre og mer tilgjengelig informasjon om mobilitet i Norden, inkludert reiser, utdanning, arbeid og tilgang til personlig assistanse.

Disse anbefalingene er blitt tatt videre inn i de politiske prosessene i både Nordisk ministerråd og Nordisk råd. Et tydelig uttrykk for dette var Nordisk ministerråds redegjørelse til Nordisk råd i oktober 2025, presentert av Finlands minister for sosial trygghet Sanni Grahn-Laasonen, der ungdomsperspektivet ble løftet frem som en av de sentrale prioriteringene i det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet.

I sin redegjørelse understreket ministeren at nordisk funksjonshinderpolitikk bygger på kunnskap, informasjonsutveksling og forpliktelsen til å følge opp FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Hun pekte særlig på at diskriminering og strukturelle barrierer fortsatt begrenser deltakelsen i utdanning, arbeidsliv og samfunnsliv, og at disse barrierene må fjernes gjennom målrettet nordisk samarbeid.

Videre fremhevet hun gjennomføringen av Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027, der barn og unge, tilgjengelige arbeidsmarkeder og digital tilgjengelighet er blant hovedprioriteringene. Avslutningsvis la minister Grahn-Laasonen særlig vekt på betydningen av ungdomsdeltakelse:

«Siden 2023 har vi arrangert et årlig forum der barne- og ungdomsorganisasjoner møtes for å utveksle erfaringer og ideer. Ungdommene har tydelig understreket behovet for mer undervisning og dialog om funksjonshinder allerede i grunnskolen, slik at forståelse for tilgjengelighet og inkludering følger oss inn i voksenlivet. Deres perspektiver er avgjørende for videre utvikling av samarbeidet.»

Denne tydelige politiske forankringen markerer et viktig gjennomslag for

anbefalingene fra Nordic Youth Disability Summit. Summitens innspill har dermed beveget seg fra dialog og erfaringsutveksling til konkret politikkutforming og strategiske prioriteringer på nordisk nivå.

I 2025 ble denne koblingen ytterligere styrket ved at representanter fra ungdomsorganisasjonene deltok i møte med Velferdsutvalget i Nordisk råd, hvor de presenterte sine analyser, erfaringer og løsningsforslag direkte for parlamentarikerne. Flere av disse innspillene ble senere reflektert i plenumsdebatten i Nordisk råd, noe som tydelig illustrerer hvordan ungdomsmedvirkning nå inngår som en reell del av den nordiske politiske beslutningskjeden.

Gjennom denne systematiske koblingen mellom ungdomsledere, ministerråd, rådgivende organer og parlamentarikere, har Nordic Youth Disability Summit bidratt til å styrke demokratisk deltakelse, kunnskapsbasert politikkutforming og sosial bærekraft i Norden. Summitens anbefalinger fungerer i dag som et viktig strategisk grunnlag for videre utvikling av nordisk funksjonshinderpolitikk – i tråd med visjonen om et mer inkluderende, tilgjengelig og rettferdig Norden.

Nordisk ministerråds redegjørelse om funksjonshinderpolitikk – dialog mellom utøvende og besluttende organ

Finlands minster for sosial trygghet Sanni Grahn-Laasonen i plenum i Nordisk råd. Foto: Stream, Nordisk råd

Nordisk ministerråds redegjørelse om samarbeidet på funksjonshinderområdet til Nordisk råd er et sentralt instrument for politisk dialog mellom den utøvende og den lovgivende delen av det nordiske samarbeidet. Redegjørelsen gir Nordisk råd mulighet til å vurdere fremdrift, stille spørsmål, fremme politiske prioriteringer og gi innspill til videre utvikling av det nordiske samarbeidet på området. Denne dialogen bidrar til demokratisk forankring, politisk legitimitet og strategisk retning for det nordiske funksjonshindersamarbeidet.

I oktober 2025 presenterte Finlands minister for sosial trygghet Sanni Grahn-Laasonen Nordisk ministerråds redegjørelse i plenum i Nordisk råd. I sitt muntlige innlegg fremhevet hun at det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet bygger på menneskerettigheter, solid kunnskapsgrunnlag og aktiv erfaringsutveksling. Hun understreket den sentrale betydningen av FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) som normativ ramme, og pekte på at diskriminering, strukturelle barrierer og manglende tilgjengelighet fortsatt hindrer likeverdig deltakelse i utdanning, arbeidsliv og samfunnsliv.

Ministeren la særlig vekt på gjennomføringen av Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027, der barn og unge, inkluderende arbeidsliv og digital tilgjengelighet er hovedprioriteringer. Hun fremhevet Nordens velferdssenters rolle som en nøkkelaktør i dette arbeidet, gjennom kunnskapsutvikling, innsamling av forskningsdata og etablering av tverrsektorielle nettverk. Videre viste hun til det nordisk-baltiske sidearrangementet under FNs CRPD-konferanse (COSP18) om kunstig intelligens og inkludering, og lanseringen av en felles ministererklæring om inkluderende, rettferdig og tilgjengelig KI som et viktig politisk gjennombrudd.

Et sentralt poeng i redegjørelsen var styrkingen av barne- og ungdomsperspektivet. Ministeren fremhevet Nordic Youth Disability Summit som en fast møteplass siden 2023, der unge med funksjonsnedsettelse bidrar med konkrete anbefalinger til politikktutviklingen. Hun understreket betydningen av tidlig innsats i skolen for å fremme forståelse for tilgjengelighet, inkludering og likestilling, og pekte på ungdommenes perspektiver som avgjørende for videre utvikling av det nordiske samarbeidet.

Den etterfølgende plenumsdebatten i Nordisk råd viste bred politisk støtte til redegjørelsens hovedlinjer. Velferdsutvalget understreket særlig betydningen av de tre grunnprinsippene i det nordiske funksjonshindersamarbeidet: menneskerettigheter, deltakelse og fri bevegelighet. Flere representanter løftet frem behovet for sterkere interseksjonelle perspektiver, bedre koordinering på tvers av sektorer og tydeligere politisk forpliktelse til å fjerne strukturelle barrierer. Sosialdemokratiske representanter pekte spesielt på utfordringene unge med funksjonsnedsettelse møter i skole, fritid, digital deltakelse og overgang til

arbeidslivet, og fremhevet behovet for å styrke ungdommenes reelle innflytelse i politiske prosesser. Forslaget om å innlemme CRPD i nasjonale menneskerettslover ble også løftet frem som et mulig neste steg for å styrke rettighetsvernet.

Arbeidslivsdeltakelse var et gjennomgående tema i debatten. Flere representanter pekte på den lave sysselsettingsgraden blant personer med funksjonsnedsettelse, særlig blant unge, og stilte spørsmål om hvilke politiske virkemidler som kan bidra til mer inkluderende arbeidsmarkeder, bedre karrieremuligheter og større økonomisk selvstendighet.

Ungdommens Nordiske råd, ved Noora Korpela, løftet særlig fram anbefalingene fra Nordic Youth Disability Summit om behovet for bedre informasjon om tilgjengelighet ved reiser i Norden og mer fleksible ordninger for personlig assistanse på tvers av landegrensene. Hun fremhevet at manglende tilgang til informasjon og støtteordninger i praksis begrenser fri bevegelse, spesielt for barn og unge med funksjonsnedsettelse.

I sin avsluttende kommentar tok minister Grahn-Laasonen direkte opp innspillene fra debatten. Hun bekreftet behovet for tettere nordisk samarbeid, mer statistikk og bedre kunnskapsgrunnlag om funksjonshinder og arbeidsliv, samt styrket innsats for tilgjengelighet og holdningsendring i arbeidsmarkedet. Hun understreket også at ungdomsperspektivet nå er tydelig forankret i det nordiske samarbeidet, og at erfaringene fra Nordic Youth Disability Summit allerede påvirker både politikkutforming og prioriteringer.

Samlet viser redegjørelsen og den påfølgende plenumsdebatten hvordan funksjonshinderpolitikken er blitt et stadig tydeligere og mer integrert politikkområde i det nordiske samarbeidet. Dialogen mellom Nordisk ministerråd og Nordisk råd fungerer som en viktig arena for strategisk styring, politisk forankring og demokratisk kontroll, og bidrar til å sikre at menneskerettigheter, deltakelse, fri bevegelse og sosial bærekraft for personer med funksjonsnedsettelse forblir høyt prioritert i Norden

Nordic Youth Disability Summit 2025 – hovedtema, prioriteringer og budskap

Deltakerne i Nordic Youth Disability Summit i Stockholm 2025.

Nordic Youth Disability Summit 2025 ble gjennomført i Stockholm og samlet ledere og representanter fra nasjonale organisasjoner for unge med funksjonsnedsettelse fra hele Norden. Samlingen bekreftet tydelig at barne- og ungdomsperspektivet må få en langt sterkere plass i den nordiske funksjonshinderepolitikken.

Et hovedbudskap fra deltakerne var behovet for systematisk representasjon og reell innflytelse i nordiske beslutningsorganer. Ungdomslederne prioriterte særlig:

- fast ungdomsrepresentasjon i Funksjonshinderrådet,
- styrket rolle i NORDBUK, og
- tettere dialog med Nordisk råds velferdsutvalg.

Dette ble løftet fram som avgjørende for å sikre at politiske beslutninger i større grad reflekterer unge med funksjonsnedsettelses erfaringer, behov og framtidsambisjoner.

Deltakerne utvekslet også erfaringer om felles utfordringer i de nordiske landene,

blant annet:

- rekruttering av nye unge medlemmer til organisasjonene,
- konsekvenser av budsjettkutt på det sosiale området for organisasjonsarbeid, og
- behovet for målrettet innsats for å redusere stigma og fordommer mot unge med funksjonsnedsettelse.

Nordic Youth Disability Summit 2025 styrket både den politiske synligheten til unge med funksjonsnedsettelse og det nordiske samarbeidet mellom ungdomsorganisasjonene. Samlingen bidro til økt felles forståelse av utfordringsbildet i Norden og ga konkrete innspill til videre utvikling av politikk, strukturer og samarbeidsformer på nordisk nivå.

Deltakende organisasjoner

Nordic Youth Disability Summit besto i 2025 av følgende organisasjoner:

- Danmark: The Danish association of Youth With Disabilities (SUMH)/Sammenslutningen af unge med handicap (SUMH)
- Finland: SAMS Disability cooperation federation (Samarbetsförbundet kring funktionshinder) & HiA - Hörselskadade i arbetslivet rf.
- Färöarna: Sinnisbati (the Mental Health Rights Organization), MEGD
- Grönland: ADHD Kalaallit Nunaat, NiiK
- Island: CP Iceland, The Icelandic Disability Alliance (ÖBÍ)
- Norge: The Norwegian Association of Youth with Disabilities/Unge Funksjonshemmede
- Sverige: NUFT/YDFS (Youth with Disabilities Sweden)
- Åland: Åland Disability Association (Funktionsrätt Åland)

[Se presentasjon av organisasjonene her](#)

Workshop med Unga Klara: Kunst, medvirkning og retten til selvbestemmelse

Skuespillerne Sofia Berg-Böhm, Esther Derlow, Nora Ericsson, Albin Hultman. Dramatiker og regissør Maya Hultman. Regicoach og scenografi Gustav Deinoff. Ungdomsledere for Norden.

Under Nordic Youth Disability Summit i Stockholm i oktober 2025 ble det gjennomført en faglig og dialogbasert workshop i samarbeid med teatergruppen [Unga Klara](#) og det kunstneriske teamet bak forestillingen *Om jag vetat hur trygghet känns*. Workshopen tok utgangspunkt i forestillingens hovedtema: forholdet mellom selvstendighet, personlig assistanse, makt, sårbarhet og retten til å leve et selvbestemt liv.

Deltakerne fikk først et innblikk i forestillingens kunstneriske og tematiske univers gjennom utdrag fra prøver og presentasjoner fra dramatiker og regissør Maya Hultman, samt skuespillerensemblet. Stykket skildrer, gjennom en personlig og poetisk fortelling, hvordan det er å leve med personlig assistanse som forutsetning for frihet, samtidig som det reiser grunnleggende spørsmål om avhengighet, integritet, relasjoner og identitet. Forestillingen synliggjør hvordan assistanse både

kan muliggjøre selvstendighet og samtidig skape sårbarhet, særlig i møte med skiftende rammevilkår og systemer.

I den påfølgende workshopen reflekterte ungdomslederne sammen med teatergruppen om temaer som assistanseordninger, tilgjengelighet, trygghet og selvbestemmelse. Samtalene belyste særlig hvordan unge med funksjonsnedsettelse opplever overgangen mellom avhengighet og autonomi, betydningen av stabile og fleksible støtteordninger samt hvordan manglende forutsigbarhet kan påvirke psykisk helse, utdanning og samfunnsdeltakelse. Workshopen skapte en felles refleksjonsarena mellom kunst og politikk, der kunstneriske uttrykk fungerte som inngang til dypere drøftinger av rettigheter, levekår og maktstrukturer og styrket forståelsen av hvordan kultur kan brukes som virkemiddel for politisk bevisstgjøring og samfunnsendring. Erfaringene ble senere aktivt tatt videre i Summitenes samlede anbefalinger til nordisk politikk, særlig knyttet til retten til selvbestemmelse, behovet for trygg og fleksibel personlig assistanse og betydningen av å involvere unge med funksjonsnedsettelse direkte i utviklingen av politikk, tjenester og samfunnsløsninger.

Deltakelse i ekspertgruppe

Involveringen av unge med nedsatt funksjonsevne ble styrket gjennom at Unge Funksjonshemmede (Norge) deltok som fast medlem i ekspertgruppen til prosjektet [Nordisk samarbeidsprosjekt om konsekvensene av pandemien, og barn og unges rett til å bli hørt i skole og fritid \(2023–2025\)](#). Dette bidro til at prosjektets analyser, prioriteringer og anbefalinger i større grad tok høyde for hvordan kriser og beredskapstiltak virker i praksis for unge i sårbare situasjoner – særlig der funksjonsnedsettelse kombineres med barrierer knyttet til tilgjengelighet, tilrettelegging, kommunikasjon og digital deltakelse.

Deltakelsen bidro også til å synliggjøre at medvirkning og rettighetsbeskyttelse må omfatte alle barn og unge, og at strukturer for deltakelse må utformes slik at også unge med funksjonsnedsettelse faktisk kan delta på lik linje med andre. Samlet sett har denne involveringen styrket funksjonshinderperspektivet i prosjektet og økt relevansen av kunnskapsgrunnlaget for videre nordisk politikk- og metodeutvikling.

Utvikling av elevråd

Nordic Youth Disability Summit har gitt konkrete bidrag til kunnskapsgrunnlaget for rapporten [Student councils and democratic participation in the Nordic region](#). Forskerne bak rapporten benyttet summiten til å arrangere workshop og dybdesamtaler om elevråd, representasjon og reell medvirkning. Innspillene styrket rapportens konklusjon om at elevråd må være tilgjengelige for alle elever – også de som ofte blir oversett – og at utvelgelsesprosesser må være mer rettferdige og

transparente.

Summiten løftet særlig fram behovet for tydelige kanaler fra elevenes stemmer til beslutninger (med faktisk oppfølging), slik at elevråd ikke blir symbolske arenaer uten innflytelse. Samlet sett bidro Nordic Youth Disability Summit til at rapporten vektlegger universell utforming av deltakelse, bedre støtte fra voksne og mer reell medbestemmelse som nøkkelforutsetninger for robuste demokratiske strukturer i skolen – også i kriser.

Bilde: Mostphotos

Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027

Programmet skal bidra til å virkeliggjøre grunnleggende prinsipper for det nordiske velferdssamfunnet, like muligheter, trygghet og deltakelse for alle, uavhengig av funksjonsevne og andre faktorer. Gjennom det nordiske samarbeidet fremmes likeverdig tilgang til velferdstjenester, utdanning, kultur og arbeidsliv i hele Norden.

I desember 2022 godkjente Nordisk råds presidium [Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027](#). Beslutningen konkluderer en omfattende prosess som involverte godkjenning av Embetsmannskomiteen for sosial- og helsepolitikk og Ministerrådet for sosial- og helsepolitikk, og Nordisk råds anbefaling om gjennomføring av programmet. Den nordiske tverrsektorielle politikken på funksjonshindersområdet er med Program 2023–2027 et godt forankret nordisk samarbeidsprogram.

Programmet skal bidra til å oppfylle den nordiske visjonen for 2030 med vektlegging på menneskerettigheter, deltakelse og fri bevegelse. Unge, tiltak for et mer tilgjengelig arbeidsmarked og utveksling av erfaringer om digital tilgjengelighet fremheves som satsinger i det framtidige nordiske strategiske samarbeidet.

Aktører i samarbeidet

[Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027](#) er Nordisk ministerråds strategiske samarbeidsdokument for funksjonshinderområdet og er basert på anbefalinger fra aktiviteter i de to foregående handlingsplanene, evalueringer og relevante strategiske dokumenter i det nordiske og internasjonale samarbeidet.

Nordisk ministerråds sekretariat har det helhetlige ansvaret for programmet. Nordisk ministerråds råd for nordisk samarbeid om funksjonshinder (Funksjonshinderrådet) er et rådgivende organ for hele det offisielle nordiske samarbeidet. Rådet har medvirket i utvikling av programmet og mange medlemmer er aktivt medvirkende i gjennomføringen av aktivitetene. Nordens velferdssenter har ansvaret for støtteordningen for funksjonshinderorganisasjoners nordiske samarbeid, den nordiske Døvblindevirksomheten, sekretariatet for funksjonshinderrådet og for å understøtte gjennomføring av samarbeidsprogrammet på funksjonshinderområdet.

Nordisk ministerråds samarbeidsprogram og ordførerlandenes individuelle satsinger skal bidra til å realisere Visjon 2030 med fokus på menneskerettigheter, deltakelse og fri bevegelse. Innenfor disse tre fokusområdene vil det nordiske strategiske samarbeidet øke aktiviteten for å ivareta unges perspektiv i

funksjonshinderssamarbeidet, arbeide for et mer tilgjengelig arbeidsliv og drive erfaringsutveksling om digital tilgjengelighet.

[Nordisk program for handicapsamarbejde 2023–2027](#) (dansk)

[Nordic Programme for Co-operation on Disability Issues 2023 to 2027](#) (engelsk)

[Vammaisalan pohjoismainen yhteistyöohjelma 2023–2027](#) (finsk)

[Norðurlendsk ætlan fyri breksamstarv 2023–2027](#) (færøsk)

[Nunat Avannarlermiut innarluutilinnik suleqatigiinnissamut ingerlatassaat 2023–2027](#) (grønlandsk)

[Norræn samstarfsáætlun um fötlunarmál 2023–2027](#) (islandsk)

[Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027](#) (norsk)

[Nordiskt program för samarbete om funktionshindersfrågor 2023–2027](#) (svensk)

Bilde: Mostphotos

Døvblindevirksomhet

Døvblindevirksomheten ved Nordens velferdssenter fremmer like muligheter og deltakelse i samfunnet for personer med kombinert syns- og hørselshemming og døvblindhet. Nordisk samarbeid og felles kunnskapsutvikling er nødvendig siden dette er et område som er relativt lite i hvert land.

Døvblindevirksomheten hadde i 2025 et høyt aktivitetsnivå og videreutviklet sin rolle som en sentral nordisk og internasjonal kunnskapsaktør på døvblindområdet. Arbeidet har hatt et tydelig fokus på kompetanseutvikling, nettverksbygging og praksisnær kunnskapsdeling og forskningsformidling i tråd med målsettingene i det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet.

Felles nordisk definisjon

Et særlig høydepunkt i 2025 var avslutningen av revisjon og publiseringen av den felles nordiske definisjon av døvblindhet. Definisjonen representerer en viktig milepæl i det nordiske samarbeidet og gir et felles faglig og politisk referansepunkt for praksis, forskning og tjenesteutvikling. Den styrker grunnlaget for likeverdige tilbud på tvers av landene og bidrar til mer sammenhengende og rettighetsbaserte tjenester for personer med døvblindhet i Norden.

Den nordiske definisjonen slår fast døvblindhet som en egen og spesifikk funksjonsnedsettelse som krever spesialisert kunnskap og tilrettelagte tjenester for at personer i målgruppen skal kunne delta fullt ut i samfunnet. Døvblindhet begrenser i varierende grad individets muligheter for kommunikasjon, tilgang til informasjon, orientering i omgivelsene og trygg og selvstendig mobilitet. Taktil sans får derfor en særlig sentral rolle som kompensatorisk strategi ved kombinert syns- og hørselsnedsettelse. Uten tilstrekkelig tilrettelegging er det stor risiko for at både fysisk og psykisk helse, samt sosial deltakelse og livskvalitet, påvirkes negativt.

Selv om gruppen personer med døvblindhet er relativt liten i hvert enkelt nordisk land, krever det betydelige og sammensatte ressurser på flere nivåer for å sikre deres rett til et likestilt liv. Populasjonen er svært heterogen og omfatter personer med medfødt døvblindhet, personer med ervervet døvblindhet og personer med aldersrelatert kombinert syns- og hørselsnedsettelse. Sistnevnte gruppe er økende i takt med en aldrende befolkning. I tillegg omfatter målgruppen personer med hjernerelaterte syns- og hørselsvansker, som ofte er særlig krevende å utrede og diagnostisere.

En vedvarende utfordring er at mange personer som har funksjonell døvblindhet ikke blir identifisert som sådan, men i stedet plasseres i andre diagnosegrupper, som autismespekterforstyrrelser, multifunksjonshemming eller generelle kognitive vansker. Dette gjelder særlig personer med medfødt døvblindhet, som ofte ikke har hatt tilstrekkelig tilgang til språk til å kunne testes og kartlegges på lik linje med andre. Konsekvensen er at disse personene ikke får tilpasset opplæring og nødvendige tjenester, og at oppmerksomheten i stedet rettes mot eventuelle komorbide tilstander.

Kombinerte syns- og hørselsnedsettelser forekommer også innen flere andre diagnosegrupper, blant annet hos personer med Downs syndrom, cerebral parese, prematurfødte, personer med ervervede hjerneskader, slag og hos personer med aldersrelaterte sansetap. Dette understreker behovet for tett tverrfaglig samarbeid og samhandling med andre fag- og tjenesteområder som en integrert del av den nordiske døvblindeinnsatsen.

Den felles nordiske definisjonen gir et avgjørende verktøy for å møte disse utfordringene. Den bidrar til bedre identifisering, mer målrettede tiltak og økt likeverdighet i tilbudene, og utgjør et solid fundament for videre nordisk samarbeid om kunnskapsutvikling, forskning og praksis på døvblindområdet.

Samarbeid og nettverk

Det nordisk-baltiske samarbeidet på døvblindområdet ble ytterligere styrket i 2025. Det ble gjennomført kurs i alle de tre baltiske landene med fokus på språkutvikling og videoanalyse, og samarbeidet har bidratt til systematisk kompetanseoverføring og økt faglig sammenheng i regionen. Dette arbeidet har også lagt grunnlag for videre samarbeid og felles utviklingsprosjekter i årene som kommer.

Innen forskning og kunnskapsutvikling ble det nordiske forskernettverket om døvblindhet ytterligere konsolidert. Nettverket, som nå teller om lag 40 aktive medlemmer, møttes for første gang fysisk til seminar i Helsingfors i mai 2025, med bred deltakelse fra hele Norden. Seminaret førte til nye forskningsideer, styrket samarbeid mellom forskningsmiljøer og planer om framtidige felles prosjekter og webinarer. Som del av dette arbeidet deltok nettverkets styringsgruppe også i dialog med Nordic Network on Disability Research (NNDR) og NNDRs programkomité, der døvblindområdets sterke nordiske tradisjon for praksisnær og internasjonalt orientert forskning ble tydeliggjort.

Parallelt med forskningsnettverket har de sju nordiske fagnettverkene på døvblindområdet vært sentrale arenaer for kontinuerlig kunnskapsutvikling. Nettverkene dekker blant annet kommunikative relasjoner, taktilt språk, selvregulering, kognisjon og medfødt døvblindhet, USHER- og CHARGE-syndrom samt et eget nettverk for psykologer. Gjennom kurs, webinarer og faglige møter har nettverkene bidratt til å styrke kompetansen i tjenestene og til å omsette ny kunnskap i praksis.

Kompetansearbeid

2025 var også preget av omfattende kurs- og kompetansetilbud, både fysisk og digitalt. Blant annet ble et nordisk seminar om livsomstilling arrangert i Stockholm, og flere webinarer om psykisk helse, søskenperspektiver, teknologi og taktile strategier samlet deltakere fra hele Norden.

En felles nordisk utdanning om utredning av funksjonell døvblindhet ble startet høsten 2025 og det er planlagt tre kohorter de neste årene. På nasjonalt nivå ble det gjennom nyhetsbrevene synliggjort en rekke viktige initiativ, blant annet nye utdanningstilbud i Danmark, publikasjoner og webbaserte opplæringsressurser i Sverige, samt forsknings- og innovasjonsprosjekter i Norge, inkludert utvikling av multisensorisk arkitektur og videreutvikling av digitale hjelpemidler. Samlet viser dette et bredt og dynamisk fagfelt der nordisk samarbeid bidrar til både kvalitet og innovasjon.

Gjennom 2025 har Døvblindevirksomheten dermed styrket sin funksjon som kunnskapsnav og samarbeidsplattform i Norden. Arbeidet har bidratt til bedre oversikt over forskning, økt tilgjengelighet til kompetanse og styrket sammenheng mellom forskning, praksis og politikk. Dette legger et solid grunnlag for videre utvikling av feltet i kommende år og for å sikre likeverdige muligheter og samfunnsdeltakelse for personer med døvblindhet i hele Norden.

Døvblindevirksomhetens [nyhetsbrev](#) kommer ut tre ganger årlig.

Døvblindevirksomhetens Facebook-side: <https://www.facebook.com/dovblind>

Bilde: Mostphotos

Støtteordningen

Støtteordningen – tilskudd til organisasjoner for funksjonshemmede og organisasjoner for kroniske sykdommer er en del av Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027. Målet med tilskuddsordningen er å gi organisasjoner i Norden og Baltikum muligheter til å møtes, samarbeide og utvikle felles aktiviteter.

Tildelingskriteriet er at aktivitetene fremmer interessene til og samfunnsspørsmål som berører personer med funksjonsnedsettelse eller kroniske sykdommer. I tillegg bør aktiviteten ha en tydelig interessepolitisk agenda, og helst være knyttet til målene i FNs konvensjon om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (UNCRPD) og Agenda 2030. Midler tildeles hovedsakelig til nettverksaktiviteter og møter, men organisasjoner har også mulighet til å søke om supplerende prosjektmidler.

I 2025 bidro Støtteordningen til å styrke det nordisk-baltiske samarbeidet på funksjonshinderområdet gjennom finansiering av et bredt spekter av aktiviteter. Om lag 1,5 millioner svenske kroner ble fordelt høsten 2025, og 35 samarbeider mottok støtte. Hver aktivitet involverte mellom tre og elleve organisasjoner, noe som tydelig illustrerer ordningens rolle som katalysator for samarbeid og felles initiativ i regionen.

Støttede aktiviteter omfattet blant annet seminarer, konferanser, nettverksmøter og digitale arrangementer, og tok opp sentrale temaer som menneskerettigheter, deltakelse, tilgjengelighet, arbeidsliv og digitalisering. Gjennom ordningen fikk nasjonale organisasjoner bedre forutsetninger for å løfte felles nordiske og baltiske problemstillinger inn i politiske prosesser.

Webinar om kunstig intelligens og funksjonshemmedes rettigheter

Et sentralt eksempel på aktivitet støttet i 2025 er webinaret om kunstig intelligens (AI) og konsekvenser for rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse, arrangert av Funktionsrätt Åland i samarbeid med Handikapporganisationernas Nordiska Råd (HNR) og det finske Disability Forum (Vammaisfoorumi ry).

Webinaret samlet over 50 deltakere fra alle de nordiske landene. Arrangementet ble gjennomført som et hybridmøte, der noen deltakere møttes fysisk i Helsingfors, mens andre deltok digitalt. Støtte fra Støtteordningen gjorde det mulig å dekke reise- og møteutgifter, leie lokaler og sikre bred deltakelse fra hele regionen. Temaet for webinaret var hvordan rask utvikling innen kunstig intelligens og digitalisering påvirker rettighetene, deltakelsen og hverdagen til personer med funksjonsnedsettelse. Diskusjonene tok blant annet opp risikoen for diskriminering gjennom algoritmer, behovet for universell utforming av digitale løsninger, samt viktigheten av å involvere personer med funksjonsnedsettelse i utvikling og regulering av ny teknologi.

I etterkant av webinaret utarbeidet de arrangerende organisasjonene felles nordiske anbefalinger for mer inkluderende og rettighetsbasert bruk av AI, som ble oversendt til Nordisk ministerråd. Aktiviteten illustrerer tydelig hvordan Støtteordningen bidrar til å koble sivilsamfunnets erfaringer og kunnskap direkte til politikkutforming på nordisk nivå.

Nordisk merverdi og videre utvikling

Erfaringene fra 2025 viser at Støtteordningen er et viktig virkemiddel for å styrke sivilsamfunnets rolle i det nordiske funksjonshindersamarbeidet. Ordningen bidrar til å utvikle varige nettverk, fremme felles kunnskapsgrunnlag og sikre at perspektivene til personer med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer løftes fram i nordiske og baltiske sammenhenger.

Alle støttede aktiviteter er forankret i ett av programmets tre delområder – menneskerettigheter, deltakelse og fri bevegelse – og bidrar dermed direkte til gjennomføringen av Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål

2023–2027. Mottakerne av midler har rapportert at Støtteordningen har bidratt til et styrket nordisk samarbeid, og gitt konkret nordisk nytte og merverdi

Bilde: Mostphotos

Menneskerettigheter

Aktivitetene innenfor dette fokusområdet har som mål å støtte og styrke arbeidet med nasjonal implementering og overvåkning av [FNs konvensjon om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne \(UNCRPD\)](#).

Menneskerettigheter for personer med funksjonshinder har vært et kontinuerlig fokus i det nordiske samarbeidet på dette området.

Alle de nordiske landene har ratifisert FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og har dermed forpliktet seg til å sikre like rettigheter, full deltakelse og ikke-diskriminering for personer med funksjonsnedsettelse. Det eksisterer mange felles utfordringer og lignende behov for mer og bedre kunnskap, samt gode eksempler på vellykket implementering.

Oversikt over funksjonshinderpolitikk

Nordens velferdssenter har etablert, og løpende oppdatert, en oversikt over funksjonshinderpolitikk i de nordiske landene [på sine nettsider](#). Denne oversikten gir en systematisk presentasjon av hvordan hvert land organiserer og koordinerer sitt funksjonshinderarbeid, hvilke institusjoner som har ansvar for politikk og tjenester,

samt hvilke nasjonale strategier og prinsipper som ligger til grunn for implementeringen av CRPD i den enkelte stat. Informasjonen gir et verdifullt komparativt grunnlag som kan styrke forståelsen av både likheter og forskjeller i funksjonshinderpolitikken i Norden, og gir et utgangspunkt for videre analyser og anbefalinger om samarbeid og politikkutvikling.

Rapportering til FN

En [oppdatert oversikt over nordiske lands rapportering til FN om CRPD](#), herunder status for periodiske rapporter, dialoger med CRPD-komiteen og planlagte fremtidige vurderinger finnes på Nordens velferdssenters nettsider. Dette omfatter informasjon om når hvert land har levert sin første rapport og påfølgende periodiske rapporter, når dialog med komiteen har funnet sted eller er planlagt, samt hvilke observasjoner og anbefalinger som er gitt av CRPD-komiteen. Oversikten inkluderer både statlige rapporter og alternative skyggerapporter fra sivilt samfunn. Denne oppdaterte informasjonen er et viktig verktøy for å følge opp implementeringen av CRPD i de nordiske landene, og gir samtidig et felles faktagrunnlag for nordiske aktører som arbeider med menneskerettigheter og funksjonshinderpolitikk.

Understøtte implementeringen av CRPD

Implementeringen av CRPD skjer innenfor ulike nasjonale rettslige, administrative og politiske rammer, men landene står overfor mange felles utfordringer. Disse omfatter blant annet behovet for mer presis og sammenlignbar kunnskap, bedre statistikkgrunnlag og systematisk oppfølging av konvensjonens bestemmelser. Særlig gjelder dette områder der strukturelle barrierer og sammensatte årsakssammenhenger gjør det vanskelig å dokumentere faktiske levekår og rettighetsrealisering, slik som deltakelse i arbeidslivet.

Det nordiske samarbeidet har derfor lagt vekt på å styrke felles kunnskapsutvikling, erfaringsutveksling og metodisk tilnærming til overvåking av CRPD. Aktivitetene innenfor dette fokusområdet gjennomføres i hovedsak av ordførerlandene i samarbeid med Nordisk ministerråds sekretariat og Nordens velferdssenter, og bidrar til å styrke landenes evne til å følge opp konvensjonens forpliktelser på en kunnskapsbasert og samordnet måte.

Seminar om statistikk, data og arbeidsmarked for personer med funksjonsnedsettelse

Vitor Miranda fra Nordregio presenterer nordisk samarbeid på statistikkområdet.

Personer med funksjonsnedsettelse har rett til arbeid på lik linje med andre, i tråd med FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), som er ratifisert av alle de nordiske landene. For at retten til arbeid skal realiseres i praksis, er det avgjørende med pålitelig statistikk og kunnskap om sysselsettingsgrad, arbeidsvilkår og barrierer i arbeidsmarkedet.

Med dette som bakteppe ble det 2.–3. oktober arrangert et nordisk seminar i Helsingfors, der forskere, statistikere og representanter for myndigheter møttes for å diskutere statistikk og kvantitativ forskning om situasjonen for personer med funksjonsnedsettelse i arbeidsmarkedet. Seminaret var et samarbeid mellom Nordens velferdssenter og Institutet för hälsa och välfärd (THL), og inngikk i prosjektet *An inclusive working life – a future-oriented priority for the Nordic region*.

Seminaret belyste behovet for bedre og mer sammenlignbare data. Professor Hisayo Katsui fra Helsingfors universitet understreket at eksisterende statistikk ofte ikke er tilstrekkelig for å forklare de komplekse livs- og arbeidssituasjonene personer med funksjonsnedsettelse står i, og etterlyste mer utfyllende og komplementær informasjon.

Programmet omfattet presentasjoner om nordisk samarbeid på arbeidsmarkedsområdet, funn fra forskningsprosjekter om inkluderende arbeidsmarkeder, samt nordisk og europeisk samarbeid om statistikk og registerdata. Blant bidragsyterne var representanter fra finske myndigheter, VIVE i

Danmark, Nordregio, Eurostat, universiteter og nasjonale statistikkinstitusjoner i Norden. Det ble også presentert eksempler på nasjonale kvantitative undersøkelser og bruk av registerdata, samt erfaringer fra EU-prosjektet PATHS2INCLUDE.

Gjennom tematiske sesjoner og gruppearbeid ble det diskutert hvorfor en mer samordnet tilnærming til data om funksjonsnedsettelse og arbeid er nødvendig, hvordan eksisterende statistikk kan forbedres, og hvilke kunnskapshull som fortsatt finnes. Seminaret bidro til økt felles forståelse av utfordringer og muligheter, og la grunnlag for videre nordisk samarbeid om kunnskapsutvikling som kan støtte implementeringen av CRPD artikkel 27 om retten til arbeid.

Forskning på funksjonshinder

Volum 10, utgave 1– 4

Nordisk välfärdsforskning/Nordic Welfare Research er et fagfellevurdert samfunnsvitenskapelig tidsskrift om de nordiske velferdssamfunn. Tidsskriftet publiserer forskningsartikler innen et bredt spekter av velferdspolitiske temaer, inkludert om funksjonshinderområdet. Tidsskriftet utgis av Universitetsforlaget AS (Scandinavian University Press) og forskningsstiftelsen Fafo på oppdrag av Nordens velferdssenter og kommer ut med fire utgaver i 2025.

Fagfellevurderte artikler publiseres på dansk, engelsk, norsk og svensk. Målgruppen er forskere og akademikere, studenter, politiske og administrative beslutningstakere, profesjonsutøvere, interesseorganisasjoner og en bred allmenhet.

I 2025 ble det publisert flere artikler innen forskning på funksjonshinder, blant annet:

[Selvopplevd livskvalitet hos voksne med Downs syndrom, fortalt med fotostemme](#)

Self-Perceived Quality of Life in Adults With Down Syndrome, Told Through Photovoice

- [Catharina Pedersen,](#)
- [Erik Winther Skogli](#) og
- [Roald Undlien](#)

[Lykkelige og nyttige samfunnsborgere» Minner, aktivisme og kollektiv identitet blant eldre funksjonshindrede i etterkrigstidens Norge](#)

- [Halvard Vike](#),
- [Hans A. Hauge](#) og
- Heidi Haukelien

[Inkluderende arbeidsplasser – en sammenligning av arbeidsgivernes adferd og holdninger til utsatte grupper på arbeidsmarkedet](#)

- [Cecilie Krogh](#) og
- Thomas Bredgaard

[Betydningen av etikkrefleksjon for samarbeidet mellom ansatte og pårørende i botilbud til personer med utviklingshemming](#)

- [Anne Kari Tolo Heggstad](#),
- [Anita Gjermestad](#) og
- [Trygve-Johannes Lereim Sævareid](#)

Nordens velferdssenter har i 2025 etablert [en oversikt over forskningsnettverk i Norden](#) og vitenskapelige tidsskrifter som publiserer forskning om funksjonshinder.

I løpet av 2026 vil denne oversikten utvides med informasjon om sentrale forskningsinnsatser i Norden innen funksjonshinderforskning. Oversikten bidrar med kunnskap om hvordan rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse i de nordiske landene implementeres, og hvilken utstrekning personer med funksjonsnedsettelse er delaktige i forskning.

Bilde: Mostphotos

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling innenfor funksjonshinderområdet innebærer å styrke inkludering, fremme likestilling og motvirke diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse i alle deler av det nordiske samfunnet gjennom universell utforming av ulike miljøer og strategisk integrering av funksjonshindersperspektiv i arbeidet for bærekraftig utvikling.

Arbeidet med aktiviteter for å fremme bærekraftig utvikling innenfor funksjonshinderområdet har som mål å realisere Nordens visjon om et sosialt bærekraftig og konkurransedyktig Norden.

Inkluderende arbeidsliv – kunnskapsutvikling, dialog og politisk forankring

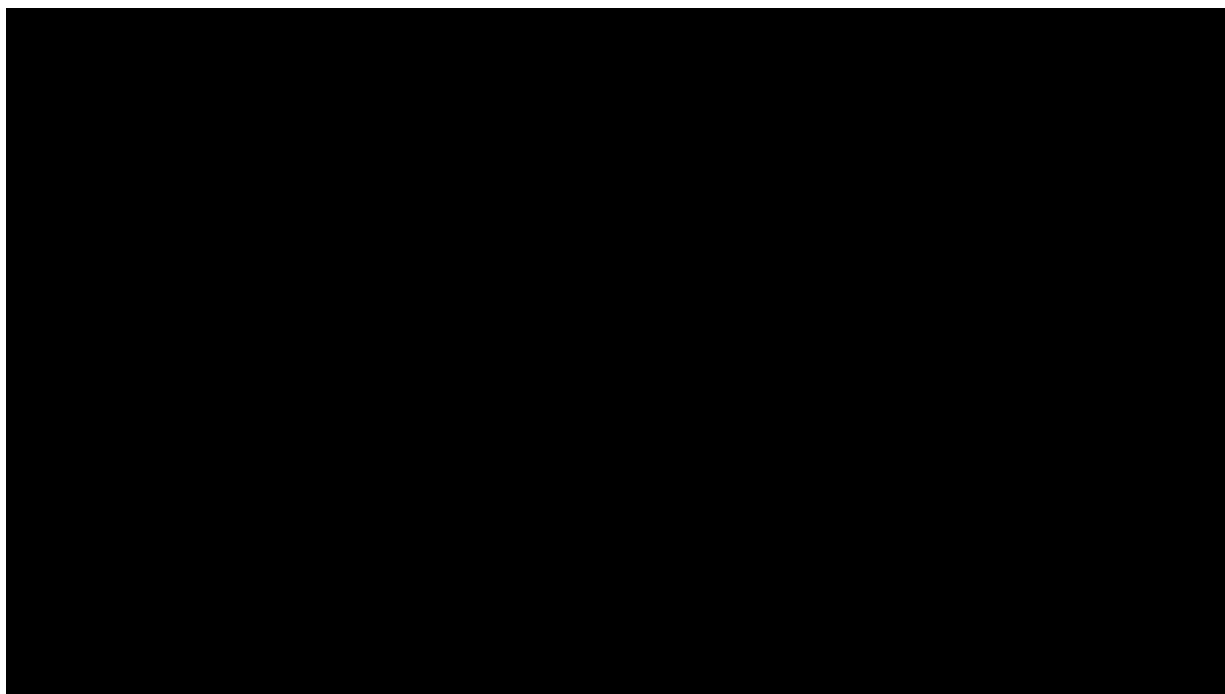
Arbeidet med inkluderende arbeidsliv er en sentral del av det nordiske samarbeidet for bærekraftig utvikling innenfor funksjonshinderområdet. En bærekraftig utvikling av den nordiske velferdsmodellen forutsetter høy arbeidsdeltakelse, og det er et overordnet mål å sikre at personer med funksjonsnedsettelse får reelle muligheter til å delta i arbeidslivet. Dette fordrer en målrettet innsats for å fjerne strukturelle

barrierer, fremme universell utforming og styrke inkluderende praksis i arbeidslivet.

Som ledd i oppfølgingen av Program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027, og i tråd med føringene om årlige ekspertseminarer og nordiske møteplasser om inkluderende arbeidsliv, arrangerte Nordens velferdssenter i september 2025 et nordisk webinar om arbeidsmiljø, ledelse og inkludering av personer med funksjonsnedsettelse. Arrangementet ble gjennomført i samarbeid med NIVA Education og samlet forskere, eksperter, representanter for arbeidslivets parter og funksjonshinderorganisasjoner.

Webinaret tok utgangspunkt i FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), særlig artikkel 27 om retten til arbeid på lik linje med andre. Målet var å styrke kunnskapsgrunnlaget for politikkutvikling og praksis gjennom formidling av forskning, erfaringsdeling og nordisk dialog.

[Se webinaret på Youtube](#)

Kunnskap om inkluderende arbeidsplasser

Et sentralt bidrag var presentasjonen av en [svensk kunnskapsoppsummering](#) utarbeidet av Malmö universitet på oppdrag fra den svenske arbeidsmiljø myndigheten, Arbetsmiljöverket. Studien identifiserer sentrale kjennetegn ved inkluderende arbeidsplasser, basert på erfaringene til personer med funksjonsnedsettelse: støttende og aktiv ledelse, anerkjennelse og verdsetting, høy kompetanse blant kolleger og ledelse, samt målrettet og fleksibel tilrettelegging.

Funnene understreker at inkluderende arbeidsliv forutsetter individuell tilpasning og dialog, og at det ikke finnes standardløsninger som dekker alles behov. Fleksibilitet og evne til kontinuerlig justering fremstår som avgjørende faktorer for både trivsel, produktivitet og langsiktig tilknytning til arbeidslivet.

Digitalisering, teknologi og universell utforming

Digitalisering og bruk av teknologiske hjelpemidler ble løftet frem som både en mulighet og en utfordring. Forskning fra Norge viser at en stor andel synshemmede arbeidstakere fortsatt møter betydelige digitale barrierer i hverdagen. Slike barrierer kan føre til redusert arbeidstid, økt belastning og i noen tilfeller frafall fra arbeidslivet.

Samtidig ble universell utforming av IKT-løsninger i arbeidslivet fremhevet som et strategisk virkemiddel for å redusere individuelle tilpasningsbehov, styrke tilgjengelighet og oppnå samfunnsøkonomiske gevinster. Panelet understreket også risikoen knyttet til økende teknologisk avhengighet, og betydningen av støttende ledelse og kollegialt fellesskap når tekniske løsninger svikter.

Strukturelle virkemidler og politisk forankring

Strukturelle drivere for endring ble identifisert som sentrale for å akselerere utviklingen mot mer inkluderende arbeidsplasser. Nye europeiske rapporteringskrav, særlig Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) og European Sustainability Reporting Standards (ESRS), vil pålegge virksomheter å dokumentere systematisk arbeid med likestilling, tilgjengelighet og inkludering. Dette gir nye muligheter for å forankre inkluderingsarbeid i virksomhetenes langsiktige strategier og styringssystemer.

Temaet inkluderende arbeidsliv ble også løftet politisk gjennom en plenumsdebatt i Nordisk råd i oktober 2025, der Nordisk ministerråds redegjørelse ble presentert av Finlands minister for sosial trygghet Sanni Grahn-Laasonen. I redegjørelsen ble det understreket at det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet må intensiveres, særlig med hensyn til unges deltakelse, statistikkutvikling og retten til arbeid.

Ministerens innlegg pekte på behovet for mer kunnskap, styrket forskning og bedre løsninger for å fremme arbeidsdeltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse. Videre ble det fremhevet at holdninger, tilgjengelighet og systematisk politikkutvikling er avgjørende for at alle skal kunne delta aktivt i samfunnet og arbeidslivet.

Lese mer om redegjørelsen i denne årsrapporten under overskriften; Nordisk ministerråds redegjørelse om funksjonshinderpolitikk – dialog mellom utøvende og

besluttende organ.

Videre utvikling

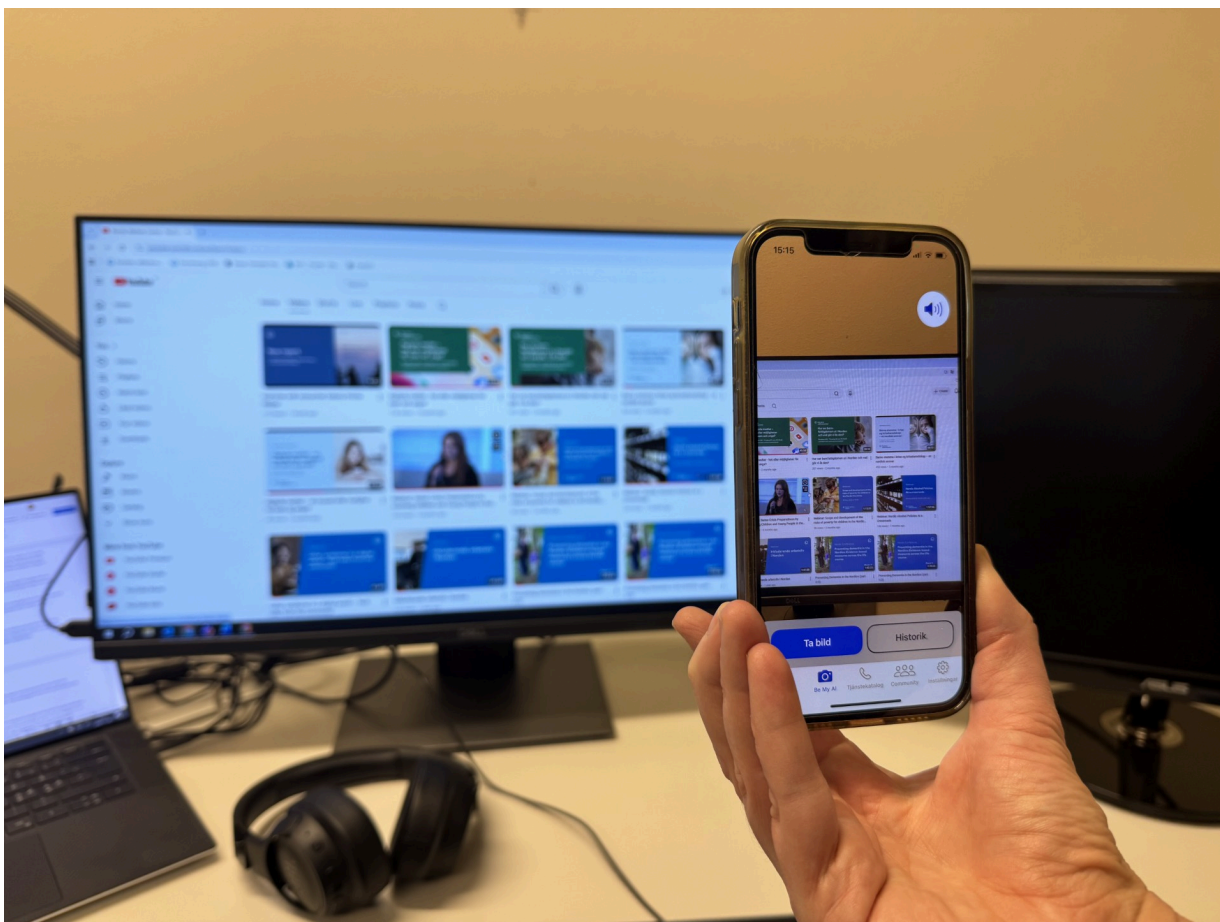
Webinaret bekreftet et tydelig behov for styrket nordisk kunnskapsutvikling om arbeidsmiljø, digitalisering, teknologi, kunstig intelligens og nevrodiversitet i arbeidslivet. Samtidig ble betydningen av praktisk handling fremhevet: små tilpasninger kan ha stor effekt, og arbeidsgivere oppfordres til å ta aktive grep for inkludering gjennom dialog, fleksibilitet og målrettet rekruttering.

Gjennom dette arbeidet bidrar Nordens velferdssenter til å operasjonalisere de nordiske politiske målene om økt arbeidsdeltakelse, sosial bærekraft og like muligheter, i tråd med Visjon 2030 og samarbeidsprogrammets prioriteringer for perioden 2023–2027.

Webinaret var en aktivitet i prosjektet [Et inkluderende arbeidsliv – et fremtidsspørsmål for Norden](#). Prosjektet har som overordnet mål å bidra til et mer inkluderende nordisk arbeidsmarked, der personer med funksjonsnedsettelse har reelle og likeverdige muligheter til deltakelse. Prosjektet skal styrke kunnskapsgrunnlaget, forbedre datatilfanget og fremme nordisk samarbeid om løsninger som reduserer barrierer i arbeidslivet.

Det langsiktige målet er at arbeidsinkludering blir en integrert del av bærekraftsarbeidet hos både nordiske myndigheter og virksomheter. Gjennom kartlegging, erfaringsutveksling og formidling av gode praksiser skal prosjektet bidra til bedre implementering av FN-konvensjonens artikkel 27 om retten til arbeid, og til utvikling av politiske anbefalinger som styrker et tilgjengelig, inkluderende og bærekraftig nordisk arbeidsliv.

Kunstig intelligens som virkemiddel for et inkluderende og konkurransedyktig nordisk arbeidsliv

Hjelpemidler som bruker AI kan endre arbeidsmarkedet for mennesker med funksjonsnedsettelse

Gjennom målrettet nordisk dialog og kunnskapsdeling bidrar arbeidet til å posisjonere KI som et strategisk redskap for å redusere strukturelle barrierer i arbeidsmarkedet for personer med funksjonsnedsettelse. En aktivitet i dette arbeidet var en nordisk workshop arrangert av Nordens velferdssenter i september 2025, der forskere, myndighetsrepresentanter, partene i arbeidslivet og funksjonshemmedes organisasjoner deltok. Denne typen samarbeid bidrar til å styrke arbeidskraftstilgangen i møte med demografiske utfordringer og sikre at den grønne og digitale omstillingen skjer på en rettferdig og inkluderende måte.

En sentral politisk ambisjon er å sikre at KI-systemer utvikles og anvendes i tråd med prinsippene om universell utforming, likebehandling og ikke-diskriminering. Erfaringene viser at uten tydelig politisk styring kan KI forsterke eksisterende skjevheter og marginalisering. Derfor er brukermedvirkning, transparens, ansvarlig styring og rettslig forankring løftet fram som grunnleggende politiske virkemidler.

Nordiske pilotprosjekter demonstrerer hvordan KI kan anvendes til å styrke den enkeltes inkludering i arbeidslivet, kompetansekartlegging og individuell oppfølging, og dermed bidra direkte til arbeidslivsprogrammets mål om å mobilisere hele arbeidsstyrkens kompetanse. Samtidig viser erfaringer fra små språkområder at aktiv offentlig investering og nordisk samarbeid er nødvendig for å sikre digital inkludering og demokratisk deltakelse også for minoritetsspråk og små brukergrupper.

Arbeidet bygger videre på den nordisk-baltiske ministererklæringen om inkluderende, rettferdig og tilgjengelig KI ([Promoting participation of persons with disabilities through inclusive, fair and accessible artificial intelligence](#)) (2025), der ministrene forplikter seg til å fremme rettighetene og deltakelsen til personer med funksjonsnedsettelse i all politikkutforming og beslutningstaking knyttet til kunstig intelligens. Innsatsen understøtter dermed både sosial- og helseprogrammets mål om universell tilgang, livskvalitet og forebygging, og digitaliseringsprogrammets mål om en integrert, sikker og inkluderende digital region.

Denne politiske forpliktelsen er allerede fulgt opp gjennom konkrete samarbeidsstrukturer og initiativer, blant annet etableringen av [New Nordics AI](#), et nordisk-baltisk senter for anvendt kunstig intelligens, samt prosjektet [Digital inclusion in action](#), som fremmer praktisk digital inkludering. I tillegg støtter NordForsk målrettet forskning gjennom programmet [Responsible use of artificial intelligence](#), som adresserer felles nordiske og nordisk-baltiske samfunnsutfordringer knyttet til omfattende bruk og implementering av KI i regionen. Samlet sett bidrar disse initiativene til å omsette politiske ambisjoner til konkret handling og styrke Nordens posisjon som foregangsregion for ansvarlig og inkluderende KI.

For Nordisk ministerråd representerer disse innsatsene et strategisk bidrag til nordisk konkurransekraft, sosial bærekraft og tillit til offentlig styring av teknologi. En tydelig politisk prioritering av inkluderende KI er samtidig et viktig signal internasjonalt, og styrker Nordens posisjon som global foregangsregion for ansvarlig digital transformasjon.

Nordens velferdssenter vil videreføre arbeidet i tett dialog med relevante ministerråd, og anbefaler at inkluderende KI gis høy politisk prioritet i kommende handlingsplaner og budsjettprosesser, samt at temaet forankres tydelig i tverrsektorielle initiativer mellom digitalisering, arbeidsliv og sosial- og helsepolitikk.

Et inkluderende arbeidsliv – ledelse, universell utforming og individuelle tilpasninger

Som del av arbeidet med å styrke et mer inkluderende nordisk arbeidsliv arrangerte

Nordens velferdssenter i september 2025 et nordisk webinar om arbeidsmiljø, ledelse og inkludering av personer med funksjonsnedsettelse. Arrangementet tok utgangspunkt i FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), særlig artikkel 27 om retten til arbeid, og adresserte sentrale barrierer som fortsatt hindrer likeverdig deltakelse i arbeidslivet.

Webinaret samlet forskere, representanter for sivilsamfunn og arbeidslivsaktører for å belyse hvilke strukturelle, organisatoriske og individuelle faktorer som er avgjørende for å skape reelt inkluderende arbeidsplasser. Et sentralt kunnskapsgrunnlag var en svensk forskningsoppsummering utarbeidet av Malmö universitet på oppdrag Arbetsmiljöverket i Sverige. Studien identifiserer kjennetegn ved inkluderende arbeidsplasser, basert på erfaringene til personer med funksjonsnedsettelse: støttende og kompetent ledelse, anerkjennelse og verdsetting, kunnskap blant kolleger og ledelse, samt tilrettelegging og fleksibilitet.

Det ble understreket at inkludering forutsetter individuelle løsninger, der den enkelte arbeidstakers behov står i sentrum. Universelle standardløsninger er sjelden tilstrekkelige, særlig i møte med komplekse eller sammensatte funksjonsnedsettelse. Et fleksibelt arbeidsmiljø, preget av dialog, tillit og kontinuerlig tilpasning, ble fremhevet som avgjørende for både arbeidstakernes trivsel og virksomhetenes produktivitet.

Digitalisering og bruk av teknologiske hjelpemidler representerer både betydelige muligheter og nye utfordringer. Forskning fra Norge viser at mange arbeidstakere med synsnedsettelse fortsatt møter omfattende digitale barrierer i hverdagen, noe som kan føre til redusert arbeidstid, økt belastning og i noen tilfeller frafall fra arbeidslivet. Samtidig ble det påpekt at universell utforming av IKT-løsninger i arbeidslivet kan redusere behovet for individuelle hjelpemidler, styrke tilgjengeligheten og gi betydelige samfunnsøkonomiske gevinster.

Panelet løftet også fram risikoen ved økende teknologisk avhengighet. Når teknologi eller tekniske hjelpemidler svikter, kan personer med funksjonsnedsettelse raskt bli særlig sårbare. Dette understreker betydningen av robuste systemer, fleksible løsninger og et støttende arbeidsmiljø, der ledelse og kollegial støtte spiller en nøkkelrolle.

Strukturelle virkemidler ble identifisert som viktige drivere for endring. Nye europeiske rapporteringskrav, særlig Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) og European Sustainability Reporting Standards (ESRS), vil pålegge virksomheter å dokumentere hvordan de arbeider systematisk med likestilling, tilgjengelighet og inkludering. Dette åpner for en overgang fra frivillige tiltak til mer forpliktende, langsiktige og målbare strategier.

Webinaret identifiserte samtidig behov for styrket nordisk kunnskapsutvikling,

særlig innen teknologisk tilrettelegging, arbeidsmiljø, digitalisering, kunstig intelligens og nevrodiversitet i arbeidslivet. Økningen i diagnoser som ADHD og autisme peker på et særlig behov for mer kunnskap om hvordan arbeidsplasser kan tilpasses et større mangfold av arbeidstakere.

Et gjennomgående budskap fra arrangementet var viktigheten av praktisk handling og tydelig lederskap. Arbeidsgivere ble oppfordret til å ta aktive grep for å inkludere personer med funksjonsnedsettelse, med utgangspunkt i dialog og individuell tilpasning. Å ansette den første medarbeideren med funksjonsnedsettelse ble framhevet som et viktig vendepunkt, både for virksomhetens kultur og for videre rekruttering.

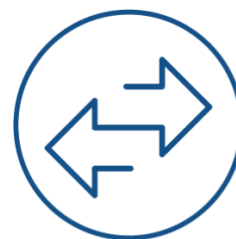
Arrangementet bidro samlet sett til å styrke den nordiske kunnskapsbasen om inkluderende arbeidsmiljø, og understøtter de politiske målene om økt arbeidsdeltakelse, sosial bærekraft og like muligheter for alle i tråd med Visjon 2030.

Bilde: Pexels

Fri bevegelse

Det tredje fokusområdet i Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027 omhandler arbeidet med å fremme fri bevegelse og fjerne grensehindrenger som særlig påvirker personer med funksjonsnedsettelse.

Fri bevegelse er en grunnleggende forutsetning for nordisk integrasjon og for realiseringen av Visjon 2030: Norden som verdens mest bærekraftige og integrerte region. For unge mennesker er mobilitet særlig viktig i overgangene mellom utdanning, arbeid og etablering i arbeids- og samfunnsliv. For unge med funksjonsnedsettelse er reell tilgang til fri bevegelse avgjørende for like muligheter til utdanning, yrkesdeltakelse, selvstendighet og samfunnsdeltakelse på tvers av landegrensene.

Til tross for betydelige fremskritt i det nordiske samarbeidet, gjenstår det fortsatt omfattende grensehindrenger. Disse knytter seg blant annet til manglende tilgjengelighet, ulik praktisering av regelverk, utilstrekkelig samordning av velferdsordninger og mangelfull tilgang til helhetlig og pålitelig informasjon. For unge med funksjonsnedsettelse som ønsker å studere, arbeide eller bosette seg i et annet nordisk land, kan det være krevende å få oversikt over rettigheter, støtteordninger, personlig assistanse, tilrettelegging og administrative prosesser. Manglende forutsigbarhet og uklare rammer kan i praksis fungere som effektive

barrierer mot mobilitet, selv der formelle rettigheter eksisterer.

Behovet for tydeligere informasjon, bedre koordinering og mer fleksible løsninger ble løftet frem i debatten i Nordisk råd i oktober 2025. Representant for Ungdommens Nordiske råd, Noora Korpela, understreket særlig utfordringene knyttet til tilgjengelighet og tilgang til personlig assistanse ved reiser og opphold i andre nordiske land. Hennes innlegg synliggjorde hvordan manglende samordning og utilstrekkelig informasjon kan begrense unge med funksjonsnedsettelses muligheter til å delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv på tvers av grensene.

Aktivitetene innenfor dette fokusområdet er tett koblet til det nordiske grensehindersamarbeidet og EUs arbeid for å styrke mobilitet og tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelse. Innsatsen retter seg mot å styrke funksjonshindersperspektivet i mobilitetspolitikken, forbedre informasjonsflyt, identifisere og fjerne strukturelle barrierer samt utvikle løsninger som bidrar til at fri bevegelse blir reelt tilgjengelig for alle. Dette er en forutsetning for å sikre like muligheter og styrke sosial bærekraft i Norden.

Les mer om [det nordiske grensehindersamarbeidet](#)

Uløselige grensehinder

I 2025 ble flere langvarige grensehindre som særlig berører personer med funksjonsnedsettelse formelt avskrevet som uløselige i nordisk sammenheng. Grensehindrene har vært gjenstand for utredning og forsøk på løsning i over ti år, blant annet gjennom arbeid knyttet til den nordiske konvensjonen om sosial bistand og sosiale tjenester.

På oppdrag fra Embetsmannskomiteen for sosial- og helsepolitikk (ÄK-S) ble det i 2023 nedsatt en arbeidsgruppe for å vurdere om revisjon av konvensjonen kunne bidra til å løse enkelte grensehindre. Arbeidsgruppen presenterte sine vurderinger i juni 2025. Konklusjonen var at flere av de aktuelle grensehindrene ikke lar seg løse gjennom konvensjonsendringer, blant annet fordi de berører nasjonalt ansvar for velferdsordninger og er tett knyttet til EU-rettslige rammer.

De fire avskrevne uløselige grensehindringene er:

[14-136 - Färdtjänst för funktionshindrade](#)

[14-124 - Personlig assistent vid flytt](#)

[14-104 - Flytt för institutionaliserade personer](#)

[14-102 - Flytt med fordon för personer med funktionsnedsättning](#)

På bakgrunn av disse vurderingene besluttet Embetsmannskomiteén for helse- og

sosialpolitikk i juni 2025 å foreslå at de nevnte grensehindrene avskrives som uløste i grensehinderdatabasen. Samtidig ble det understreket at arbeidet med å redusere konsekvensene av grensehindrene må videreføres gjennom informasjonstiltak, nasjonale løsninger og påvirkning på EU-nivå.

Avskrivningen markerer et viktig, men også krevende veiskille i det nordiske samarbeidet: den tydeliggjør grensene for hva som kan løses gjennom nordiske avtaler, samtidig som den understreker behovet for bedre informasjon, forventningsavklaring og alternative virkemidler for å støtte mobilitet og like rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse i Norden.

Bedre informasjon om flytting i Norden for personer med funksjonsnedsettelse

I 2025 ble det innledet et formelt samarbeid mellom Info Norden, Nordens velferdssenter og Funksjonshinderrådet for å utvikle en egen veiledning om flytting i Norden for personer med funksjonsnedsettelse. Samarbeidet er en oppfølging av arbeidet med grensehinder og funksjonshinder, og har som mål å styrke tilgangen til relevant, samlet og pålitelig informasjon innenfor fokusområdet fri bevegelse i Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027.

Bakgrunnen for initiativet er dokumenterte erfaringer fra personer med funksjonsnedsettelse som har flyttet mellom nordiske land. Disse erfaringene viser at det ofte er krevende å finne oversiktlig informasjon om rettigheter knyttet til økonomiske ytelser, helse- og velferdstjenester, hjelpemidler, personlig assistanse og nødvendig tilrettelegging i hjem, utdanning og arbeidsliv. Manglende eller fragmentert informasjon kan i praksis fungere som en betydelig barriere for mobilitet.

Info Norden, som er Nordisk ministerråds informasjonstjeneste med kontorer i alle de nordiske landene, spiller en sentral rolle i samarbeidet. Tjenesten gir flerspråklig informasjon om blant annet trygdeordninger, helse, arbeid, utdanning og flytting, og tilbyr veiledning både digitalt og gjennom personlig kontakt. De regionale informasjonstjenestene – Grensetjenesten Norge-Sverige, Øresunddirekt og Nordkalottens grensetjeneste – bidrar også med erfaringer og systemer for rapportering av grensehindre.

Den planlagte guiden skal samle og tilpasse eksisterende informasjon med et tydelig funksjonshindersperspektiv, og bidra til at personer med funksjonsnedsettelse får bedre forutsetninger for å benytte retten til fri bevegelse og mobilitet i Norden.

Bilde: Mostphotos

Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder

Funksjonshinderrådet ble i 2025 ledet i tandem av Finland og Åland. Funksjonshinderrådet har i oppdrag å ha en støttende, rådgivende og kunnskapsformidlende funksjon for alle politiske sektorer i Nordisk ministerråd for å understøtte fokusområdene menneskerettigheter, bærekraftig utvikling og inkludering samt fri bevegelse.

Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder.

Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder er Nordisk ministerråds formelle samarbeidsorgan på funksjonshinderområdet og har eksistert i sin nåværende form siden 2013. Rådet er underlagt Ministerrådet for sosial- og helsepolitikk (MR-S), men har et tverrsektorielt mandat og fungerer som rådgivende instans for alle politikkområder i Nordisk ministerråd. Mandatet for inneværende periode gjelder 2023–2027. Rådets hovedoppdrag er å støtte, gi råd og formidle kunnskap om funksjonshinderspørsmål, samt bidra til inkludering av personer med funksjonsnedsettelse og integrering av funksjonshinderperspektivet i nordisk samarbeid.

En sentral del av oppdraget er å støtte implementeringen av FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (UNCRPD). Rådet mottar oppdrag fra Nordisk ministerråd, men kan også på eget initiativ løfte saker som anses som viktige. Rådet deltar aktivt i utforming og gjennomføring av Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål. Funksjonshinderrådet består av 16 medlemmer, likt fordelt mellom regjeringsoppnevnte eksperter og representanter fra funksjonshinderorganisasjoner. Medlemmer oppnevnes for to år av gangen. Rådet møtes to ganger årlig, med løpende arbeid koordinert av sekretariatet ved Nordens velferdssenter og et arbeidsutvalg. Rådet og Nordens velferdssenter fungerer også som en kontinuerlig plattform for informasjons- og erfaringsutveksling mellom møtene.

Lese mer her: [Rådet for Nordisk samarbeid om funksjonshinder](#)

Bilde: Skyfish/Magnus Fröderberg/Norden.org

Dialog mellom Funksjonshinderrådet og Nordisk råds velferdsutvalg

Som en del av Nordisk råds sesjon i Stockholm i oktober 2025 ble Funksjonshinderrådet for første gang invitert til dialogmøte med Nordisk råds velferdsutvalg. Møtet representerte et viktig steg i å styrke koblingen mellom det utøvende og det parlamentariske nivået i det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet.

Marie Sten, Maren Anna Lervik, Gunilla Lindqvist, Cecilia Ingves, Jens Christian Carlos Sørensen, Leif Olsen og Eidur Welding på Nordisk råds sesjon i Sveriges riksdag.

Nordisk råds velferdsutvalg på sitt møte under sesjonen i Stockholm.

Velferdsutvalget er et sentralt fagutvalg i Nordisk råd og behandler spørsmål knyttet til sosialpolitikk, helse, likestilling og inkludering. Dialog med utvalget er avgjørende for å sikre politisk forankring av funksjonshindersamarbeidet og for å løfte perspektiver som ellers risikerer å bli sektoravgrenset.

Møtet fant sted i Sveriges riksdag og samlet medlemmer av velferdsutvalget, representanter fra Funksjonshinderrådet og ungdomsledere fra funksjonshinderorganisasjoner. I åpningsinnlegget understreket Funksjonshinderrådets leder betydningen av å fastholde og videreutvikle det nordiske samarbeidet for å realisere både Nordens visjon 2030 og målene i FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Det ble fremhevet at nordisk samarbeid gir merverdi gjennom deling av kunnskap, erfaringer og løsninger som bidrar til å fjerne strukturelle barrierer og fremme deltakelse i utdanning, arbeidsliv og samfunnsliv.

I presentasjonene fra Funksjonshinderrådet ble det særlig lagt vekt på behovet for å integrere funksjonshinderperspektivet på tvers av politikkområder, herunder arbeidsliv, digitalisering, utdanning og mobilitet. Universell utforming ble trukket fram som et sentralt virkemiddel som både bidrar til inkludering og til innovasjon, og som gir løsninger med bred samfunnsnytte. Det ble også understreket at personer med funksjonsnedsettelse representerer betydelige ressurser, som kan komme samfunnet til gode dersom rammebetingelsene for deltakelse er til stede.

Ungdomsperspektivet hadde en sentral plass i møtet. Representanter for unge med funksjonsnedsettelse løftet frem utfordringer knyttet til overgangen fra utdanning til arbeid, manglende tilgjengelighet i arbeidsmarkedet og behovet for tidlig inkludering i arbeidslivet. Det ble tydeliggjort at unge med funksjonshinder fortsatt møter sammensatte barrierer, og at målrettede politiske tiltak er nødvendige for å sikre reell likestilling og deltakelse.

Den etterfølgende dialogen med velferdsutvalget berørte blant annet hva politikerne kan gjøre for å styrke arbeidsinkluderingen, hvordan medvirkningen for personer med funksjonsnedsettelse kan forbedres, og hvordan funksjonshinderperspektivet bedre kan integreres i oppfølgingen av Nordens visjon 2030. Funksjonshinderrådet stilte også konkrete spørsmål til utvalget om videreføring av det nordiske arbeidsprogrammet etter 2027, om behovet for økt tverrsektoriell tilnærming, og om muligheten for å synliggjøre personer med funksjonsnedsettelse tydeligere i fremtidige statusrapporter for visjonen.

Møtet la et viktig grunnlag for videre og mer systematisk dialog mellom Funksjonshinderrådet og Nordisk råds velferdsutvalg. Begge parter uttrykte interesse for å videreutvikle kontakten som en arena for politisk forankring, kunnskapsutveksling og felles refleksjon om hvordan det nordiske samarbeidet best

kan bidra til å sikre menneskerettigheter, deltakelse og likeverd for personer med funksjonsnedsettelse i Norden.

Umiddelbar politisk effekt i Nordisk råds plenum

Dialogmøtet mellom Funksjonshinderrådet og Nordisk råds velferdsutvalg fikk rask og tydelig gjennomslagskraft i det parlamentariske arbeidet. Allerede i den påfølgende plenumsdebatten i Nordisk råd, i forbindelse med framleggelsen av Nordisk ministerråds redegjørelse om arbeidet på funksjonshinderområdet, ble innspill og perspektiver fra møtet eksplisitt trukket inn av både minister og parlamentarikere.

I sitt muntlige innlegg og i sine avsluttende kommentarer understreket Finlands minister for sosial trygghet, Sanni Grahn-Laasonen, at det nordiske samarbeidet på funksjonshinderområdet må intensiveres for å kunne drive sakene videre. Hun ga tydelig uttrykk for enighet med de synspunktene som var blitt løftet i debatten, og pekte særlig på betydningen av et styrket fokus på barn og unge med nedsatt funksjonsevne. Ministeren viste til at det siden 2023 har vært arrangert årlige møter med unge med funksjonsnedsettelse nettopp for å sikre at deres perspektiver og behov blir bedre integrert i det nordiske samarbeidet.

Videre trakk ministeren fram arbeidet med å styrke kunnskapsgrunnlaget, blant annet gjennom innsamling av statistikk om barn med nedsatt funksjonsevne, særlig knyttet til skolegang. Hun fremhevet også retten til arbeid og deltakelse i samfunnslivet som et sentralt tema i både rådets arbeid og den pågående politiske debatten. Alle skal ha mulighet til et godt arbeidsliv og til å være en aktiv del av samfunnet, samtidig som hun anerkjente at det finnes betydelige utfordringer på dette området. I denne sammenhengen viste hun til at Nordisk ministerråd finansierer prosjekter som skal fremme forskning og utvikle løsninger for bedre inkludering i arbeidsmarkedet, og understreket behovet for mer og bedre statistikk for å kunne følge utviklingen over tid.

Velferdsutvalgets talsperson, Pia Sillanpää, viste i sitt innlegg direkte til møtet med Funksjonshinderrådet tidligere samme uke. Hun fremhevet at utvalget hadde hatt stor nytte av dialogen og den kunnskapen rådet delte, og takket eksplisitt for muligheten til å få innspill om sentrale spørsmål innen funksjonshinderspolitikken. Dette bidro til å forankre utvalgets videre arbeid tydeligere i de perspektivene som ble løftet fram i møtet, og illustrerte verdien av direkte dialog mellom rådgivende organer og politiske beslutningstakere.

Flere parlamentarikere tok også med seg konkrete poenger fra møtet inn i sine innlegg. Kristine Løfshus Solli, på vegne av den sosialdemokratiske gruppen, løftet særlig fram ungdomsperspektivet slik det ble presentert av unge representanter fra

Funksjonshinderrådet. Hun viste til risikoen for utenforskap i skole, fritid, arbeidsliv og digitale arenaer, og understreket behovet for at disse samfunnsområdene utformes slik at unge med nedsatt funksjonsevne kan delta på like vilkår. Hun pekte også på viktigheten av å styrke unges muligheter til å påvirke beslutninger som berører dem, og knyttet funksjonshinderpolitikken tydelig til Nordens visjon om å bli verdens mest bærekraftige og integrerte region.

At innspill fra møtet ble trukket direkte inn i plenumsdebatten og fulgt opp i ministerens avsluttende kommentarer, viser hvordan Funksjonshinderrådets dialog med Nordisk råds velferdsutvalg bidro til å løfte funksjonshinderspørsmål fra et faglig og rådgivende nivå til den politiske hovedarenaen i det nordiske samarbeidet. Møtet fikk dermed ikke bare betydning for den videre dialogen, men også konkret innflytelse på den politiske diskusjonen og prioriteringene i Nordisk råd.

Bilde: Mostphotos

Møter i Funksjonshinderrådet

Nordens velferdssenter har innkalt Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder to ganger i 2025. Årets vårmøte ble avholdt i sammenheng med NNDR2025 Helsingfors i mai, og høstmøtet i sammenheng med Nordisk råds sesjon i Stockholm i oktober.

Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder i Helsingfors i mai 2025.

Rådsmedlemmer fra Grønland presenterer aktuelle utviklingstrekk innen funksjonshindersspolitikken.

Møtene samlet rådets medlemmer fra myndigheter og funksjonshinderorganisasjoner i hele Norden, samt representanter fra Nordens velferdssenter og Nordisk ministerråds sekretariat. På høstmøtet deltok lederen fra paraplyorganisasjonene for unge med nedsatt funksjonsevne. Begge møtene fungerte som sentrale arenaer for strategisk dialog, erfaringsutveksling og

oppfølging av rådets mandat for perioden 2023–2027.

Et gjennomgående tema i 2025 var implementeringen av FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Rådet fulgte tett nasjonale prosesser, herunder nye lover, handlingsplaner og oppfølgingsmekanismer i de nordiske landene, og delte erfaringer om hvordan CRPD kan omsettes i praksis gjennom bedre styring, tydeligere rettigheter og mer kunnskapsbaserte tjenester. Spørsmål knyttet til data, statistikk og nasjonale monitoreringssystemer – særlig etter artiklene 31 og 33 i konvensjonen – ble løftet som avgjørende for å sikre systematisk oppfølging og sammenlignbarhet på nordisk nivå

Forskning og kunnskapsutvikling var et annet sentralt tema. På møtet i Helsingfors hadde rådet dialog med Nordic Network on Disability Research (NNDR) og det nordiske forskernettverket på døvblindfeltet. Diskusjonene viste et tydelig behov for bedre oversikt over pågående forskningsinnsatser i Norden, for å identifisere kunnskapshull, styrke samarbeid på tvers av land og sikre at forskning i større grad kan støtte politikkutvikling og praksis. Rådet pekte på verdien av både empirisk og registerbasert forskning, samt behovet for å styrke teoretiske og tverrfaglige perspektiver.

I løpet av året fikk også barn- og ungdomsperspektivet økt oppmerksomhet. Rådet drøftet hvordan unge med funksjonsnedsettelse i større grad kan inkluderes i politikkutforming, blant annet gjennom dialog med ungdomsorganisasjoner og ved å løfte deres erfaringer innen utdanning, arbeidsliv, digital deltakelse og fritid. Dette perspektivet ble tydelig integrert i rådets arbeid og anbefalinger, og sett i sammenheng med Nordisk visjon 2030 om at ingen skal utelates.

På høstmøtet i Stockholm behandlet rådet blant annet retten til seksuell og reproduktiv helse for personer med funksjonsnedsettelse. Med utgangspunkt i CRPD og aktuelle forskningsfunn utvekslet medlemmene erfaringer om mangler i dagens tjenester, behov for mer kunnskap og bedre veiledning, samt betydningen av å bryte tabuer. Rådet vedtok på bakgrunn av dette en felles uttalelse til Nordisk ministerråd med anbefalinger om styrket innsats på området.

Samlet sett viser de to fysiske møtene i 2025 et råd som arbeider helhetlig og tverrsektorielt med funksjonshinderspørsmål. Gjennom systematisk erfaringsutveksling, dialog med forskning og sivilsamfunn, samt tett kobling til politiske prosesser i Nordisk ministerråd og Nordisk råd, har Funksjonshinderrådet bidratt til å styrke både kunnskapsgrunnlaget og den politiske oppmerksomheten om funksjonshinderområdet i Norden i 2025.

Dialog om nordisk funksjonshindersforskning

I forbindelse med Funksjonshinderrådets møte i Helsingfors i mai 2025, arrangert parallelt med The Nordic Network on Disability Research sin konferanse, 17th NNDR Conference: Disability in Local and Global Contexts, ble det gjennomført et samarbeidsmøte med de sentrale nordiske forskningsnettverk på funksjonshinderområdet. Møtet inngikk som del av ordførerskapsprogrammet for Finland og Åland og hadde som mål å styrke koblingen mellom nordisk politikk, forskning og kunnskapsutvikling på funksjonshinderfeltet.

Funksjonshinderrådet inviterte representanter fra Nordic Network on Disability Research (NNDR) og det nordiske forskernetttverket for døvblindhet til dialog om behovet for bedre oversikt over pågående forskning, forskningsmiljøer og kunnskapshull i Norden. Samtalene tok utgangspunkt i en felles erkjennelse av at det produseres betydelig forskning på funksjonshinderområdet, men at denne kunnskapen i dag er fragmentert og vanskelig tilgjengelig – både for myndigheter, beslutningstakere, sivilsamfunn og forskere selv.

I dialogen løftet Funksjonshinderrådet fram behovet for et mer systematisk kunnskapsgrunnlag som kan støtte implementeringen av FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), særlig artiklene om deltakelse, tilgjengelighet, utdanning, arbeidsliv og likeverdige levekår. Rådets medlemmer fra blant annet Åland, Færøyene og Grønland understreket at små jurisdiksjoner med begrensede forskningsressurser har særlig nytte av nordiske sammenstillinger og komparative analyser.

Forskerne fra NNDR pekte på mulighetene for å styrke både teoretisk funksjonshindersforskning og registerbaserte studier som supplement til kvalitative og empiriske tilnærminger. Representantene fra døvblindfeltet viste hvordan et relativt lite fagområde kan dra stor nytte av nordisk og internasjonalt samarbeid, og hvordan tette koblinger mellom praksisfelt og forskning bidrar til relevant og anvendbar kunnskapsutvikling.

Dialogformen – med kombinasjon av innledninger, gruppesamtaler og plenumsdiskusjon – bidro til en felles forståelse av hvordan forskning, politikk og praksis kan styrke hverandre. Møtet synliggjorde også behovet for å inkludere tverrfaglige og tverrsektorielle perspektiver, samt språklige, kulturelle og interseksjonelle dimensjoner, for å gi et mer helhetlig bilde av funksjonshindersforskningen i Norden.

Videre samarbeid og oppfølging

Funksjonshinderrådet og Nordens velferdssenter vil følge opp dialogen gjennom et styrket og mer strukturert samarbeid med forskningsmiljøene i årene som kommer. Dette inkluderer blant annet planlegging av et eget temanummer om forskning på døvblindområdet i Nordens velferdssenters tidsskrift *Nordisk välfärdsforskning* | *Nordic Welfare Research*, samt etablering av en nordisk oversikt over pågående forskningsprosjekter, nettverk og kunnskapsmiljøer på området.

Målet er å gjøre nordisk funksjonshindersforskning mer synlig, tilgjengelig og relevant for politikkutforming, tjenesteutvikling og sivilsamfunn – og samtidig legge til rette for nye samarbeid, komparative studier og langsiktig kunnskapsutvikling i tråd med nordiske mål om inkludering, bærekraft og menneskerettigheter.

Retten til seksuell og reproduktiv helse

På rådsmøtet i Stockholm høsten 2025 behandlet Rådet, på initiativ fra ledere for ungdomsorganisasjonene, spørsmål knyttet til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse. Lederne for ungdomsorganisasjonen deltok på møtet.

Temaet ble løftet som et tydelig menneskerettighetsspørsmål, forankret i FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), og særlig knyttet til retten til likeverdig helsehjelp, selvbestemmelse og familieliv.

I diskusjonene delte rådsmedlemmer og ungdomsledere erfaringer fra sine respektive land, som viste at personer med funksjonsnedsettelse i praksis ofte møter barrierer når det gjelder tilgang til seksualopplysning, rådgivning, personlig assistanse og helsetjenester knyttet til seksualitet, reproduksjon og foreldreskap. Ungdomsrepresentantene bidro med åpne og nyanserte beskrivelser av hvordan tabu, manglende kunnskap og usikkerhet i tjenesteapparatet fører til at mange unge undertrykker egen seksualitet eller avstår fra å be om nødvendig støtte. Dette gjaldt særlig bruk av personlig assistanse i intime situasjoner, der mangel på klare rammer og kompetanse skaper utrygghet for både brukere og assistenter.

Rådet la også vekt på sammenhengen mellom seksuell og reproduktiv helse og andre politikkområder, som utdanning, likestilling, vold i nære relasjoner og beskyttelse mot æresrelatert vold og kontroll. Presentasjoner av nasjonalt arbeid, blant annet fra Sverige, synliggjorde behovet for målrettede tiltak overfor personer med funksjonsnedsettelse som er særlig utsatt for overgrep og manglende rettighetsvern. Samtidig ble gode praksiser løftet fram, som inkluderende seksualundervisning, opplæring av helsepersonell og utvikling av veiledningsmaterieill rettet mot både unge og profesjonelle.

Ungdomsorganisasjonene spilte en sentral rolle i møtet ved å tydeliggjøre at seksuell og reproduktiv helse ikke er et særspørsmål, men en integrert del av retten til et selvstendig liv, deltakelse og verdighet. Deres bidrag bidro til å flytte diskusjonen fra individuelle utfordringer til strukturelle og systemiske løsninger, og til å tydeliggjøre behovet for politisk ansvar og langsiktig oppfølging på nordisk nivå.

Felles uttalelse til Nordisk ministerråd

Som oppfølging av diskusjonene vedtok Funksjonshinderrådet, i samarbeid med Nordic Youth Disability Summit, en felles uttalelse til Nordisk ministerråd om retten til seksualitet og seksuell og reproduktiv helse for personer med funksjonsnedsettelse. Uttalelsen slår fast at alle mennesker har rett til seksuell og reproduktiv helse, og at denne retten fortsatt ikke er tilstrekkelig ivaretatt i de nordiske landene.

Hovedpunktene i uttalelsen er:

- at personer med funksjonsnedsettelse har rett til samme tilbud, kvalitet og standard på helse- og omsorgstjenester som andre, også når det gjelder seksuell og reproduktiv helse
- at retten til selv å bestemme om og når man vil ha barn, samt rett til informasjon om reproduktiv helse og familieplanlegging, må respekteres i praksis
- at det er behov for økt kunnskap, rådgivning og inkluderende seksualopplysning på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå
- at velferdstjenester må tilgjengeliggjøres og tilpasses slik at rettighetene kan realiseres uten diskriminering
- at det må finnes mekanismer for å gripe inn når rettigheter krenkes

Uttalelsen understreker også den viktige rollen ungdomsorganisasjonene har hatt i å løfte tematikken, og peker på at unges åpne og erfaringsbaserte bidrag er avgjørende for å utvikle treffsikre og rettighetsbaserte tiltak i Norden. Gjennom dette arbeidet har Funksjonshinderrådet tydelig markert seksuell og reproduktiv helse som et prioritert område i det videre nordiske funksjonshindersamarbeidet, i tråd med CRPD og Nordisk ministerråds mål om inkluderende og likeverdige samfunn.

Nordisk kunnskapsdeling som støtte til nasjonal politikkutforming

I 2025 bidro Funksjonshinderrådets medlemmer på en effektiv og koordinert måte til å støtte Island i arbeidet med nasjonal politikkutforming innenfor to komplekse og politisk sensitive områder. På initiativ fra Islands sosial- og boligdepartement ble det via Funksjonshinderrådet innhentet sammenlignbar informasjon fra de øvrige nordiske landene, som ledd i utviklingen av ny lovgivning og praksis i tråd med internasjonale menneskerettighetsforpliktelser.

Henvendelsen omfattet to temaer: rettslige rammer for bruk av sikkerhetstiltak overfor personer med alvorlige psykiske og/eller intellektuelle funksjonsnedsettelse, samt statlig støtte til sivilsamfunnsorganisasjoners arbeid med skyggerapporter i forbindelse med FNs overvåking av CRPD. Begge temaene er sentrale for gjennomføringen av konvensjonen og berører grunnleggende spørsmål om rettssikkerhet, deltakelse og maktbalanse mellom stat og individ.

Gjennom rådets etablerte nettverk og arbeidsformer kunne medlemmene raskt innhente og dele nasjonale beskrivelser av lovgrunnlag, anvendelsesområder og ansvarsfordeling knyttet til sikkerhetstiltak, samt oversikt over hvordan nordiske myndigheter støtter funksjonshemmedes organisasjoner økonomisk og praktisk i arbeidet med CRPD-skyggerapporter, inkludert eventuell reisestøtte til Genève. Informasjonen ble levert i et sammenlignbart format som gjorde det mulig for islandske myndigheter å identifisere både fellestrekk og vesentlige forskjeller i nordisk praksis.

Bidraget illustrerer den konkrete verdien av å ha et etablert nordisk rådgivende organ på funksjonshinderområdet. Funksjonshinderrådet fungerer som en effektiv kanal mellom nasjonale myndigheter, sivilsamfunn og fagmiljøer, og gjør det mulig å omsette nordisk erfaring og kunnskap direkte i nasjonale prosesser. Dette reduserer behovet for parallelle bilaterale henvendelser, styrker kvaliteten i beslutningsgrunnlaget og bidrar til mer kunnskapsbasert og rettighetsorientert politikkutforming.

Samarbeidet er i tråd med Funksjonshinderrådets mandat om å støtte alle politikkområder i Nordisk ministerråd med ekspertise, fremme implementeringen av CRPD og bidra til nordisk nytte gjennom erfaringsutveksling og koordinering. Eksempelet fra Island viser hvordan rådet ikke bare er et strategisk dialogforum, men også et operativt verktøy for å styrke nasjonal politikk i samsvar med felles nordiske verdier og menneskerettighetsforpliktelser.

Bilde: Marie Sjöling

Kommunikasjon

Informasjon om Funksjonshinderrådets virksomhet og de sakene rådet tar opp, kommuniseres i flere kanaler.

Aktuelle artikler publiseres på Nordens velferdssenters nettside, og oppdateringer om rådets virksomhet deles i sosiale medier. På rådets høstmøte ble det avholdt en kommunikasjonsworkshop hvor representanter fra ulike land delte eksempler på hvordan funksjonshinderspørsmål har blitt tatt opp.

Nordens velferdssenters viktigste kanal på sosiale medier er LinkedIn. Facebook brukes også. Innlegg om arrangementer organisert av og deltatt på av rådet i løpet av året har blitt godt mottatt. Blant de viktigste arrangementene var hybridarrangementet Retten til et selvstendig liv og inkludering (Retten til et selvstendig liv og inkludering) i mars, det nordiske symposiet ved NNDR i mai, sidearrangementet AI for alle ved COSP18 i juni og seminaret om statistikk, data og arbeidsmarkedet for mennesker med nedsatt funksjonsevne i oktober. Rådets møter og det nordiske ungdomsmøtet om funksjonshemning fikk også god dekning.

I løpet av 2025 ble det publisert elleve nettartikler om Funksjonshinderrådets arbeid og arrangementer knyttet til det på [Nordens velferdssenters nettside](#).

I Nordens velferdssenters nyhetsbrev når informasjon om rådets virksomhet omtrent 5500 abonnenter.

Døvblindevirksomheten har et eget [nyhetsbrev](#) som kommer ut tre ganger årlig. Døvblindevirksomheten har også sin egen Facebook-side. Den brukes til å spre kunnskap, gi informasjon om arrangementer og bygge nettverk for personer som er

interessert i døvblindhet.

Linkedin: [Nordic Welfare Centre / Nordens velferdssenter](#)

Facebook: [@nordicwelfare](#)

Bilde: Mostphotos

Aktiviteter i Nordisk samarbeid om Funksjonshinderspørsmål 2025

Rätten att leva självständigt och vara inkluderad, hybridseminar, februar, Helsingfors	
Nordic Study Plan Deafblindness, publikasjon, April	PUBLIKASJON
Network seminar for the Nordic Networks on Deafblindness 2024, konferanserapport, mars, Stockholm	
Nordisk symposium og fakta og statistikk om implementering av funksjonshemmedes rettigheter i Norden, mai, Helsingfors	
Nordiske forskning på funksjonshinderområdet, samarbeidsmøte, mai, Helsingfors	
Nordiske forskning om døvblindhet, seminar, mai, Helsingfors	
Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder, rådsmøte, mai, Helsingfors	

Nordisk samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2024, årsrapport, mars	PUBLIKASJON
AI for All – Promoting participation of persons with disabilities through inclusive, fair and accessible artificial intelligence, seminar ved UN COSP 18, juni, FN New York	
Nordisk Lederforum for Døvblindhet, møte, juni, Tammerfors	
Statistikk, data og arbeidsmarked for personer med funksjonsnedsettelse, seminar, oktober, Helsingfors	
Promoting participation of persons with disabilities through inclusive, fair and accessible artificial intelligence, ministererklæringen, februar-juni	WEBINAR
Work Environment and Inclusion for Persons with Disabilities, webinar, September	WEBINAR
Nordic Youth Disability Summit 2025, seminar, oktober, Stockholm	
Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder, rådsmøte, oktober, Stockholm	
Nordisk råds velferdsutvalg og Funksjonshinderrådet, dialogmøte, oktober, Stockholm	
Livsomstilling, Døvblindevirksomheten, seminar, november, Stockholm	
Nordic Education on Assessment of Functional Deafblindness, utdanningen	WEBINAR
Psychological Health and Deafblindness – Deafblind, Scientific, and Clinical Perspectives, webinar, oktober	WEBINAR

AI transforming working life for persons with disabilities, webinar, november

WEBINAR

Bilde: Mostphotos

Det danske, færøske og grønlandske ordførerskabets planer for 2026

De danske, færøske og grønlandske medlemmer af Handicaprådet varetager ordførerskabet for Handicaprådet i 2026. Det er vores ambition at fortsætte og udbygge det nyttige nordiske samarbejde om at realisere målene om, at mennesker med funktionsnedsættelser kan leve i frihed og deltage på lige vilkår i alle dele af samfundslivet i, og på tværs af, de nordiske lande.

Målene er uddybende beskrevet i visionen for det nordiske samarbejde og i landenes tilslutning til handicapkonventionen (CRPD) og FN's verdensmål. En del af målene er omsat til konkrete initiativer i det nordiske program for handicapsamarbejde 2023–2027, som Handicaprådet har arbejdet med at gennemføre i de seneste år og vil fortsætte med i 2026. En del af planerne for 2026 er derfor at videreføre igangværende aktivitet og igangsætte nye.

Arbejdet med at inddrage børn og unge med handicap i Handicaprådets arbejde fortsættes ved at gennemføre Nordic Youth Disability Summit i forbindelse og samarbejde med Handicaprådets forårsmøde. Her vil rådet også fortsætte arbejdet med at dele erfaringer og viden om, hvordan unge med handicap kan få mulighed for at uddanne sig, deltage i arbejdslivet og leve deres personlige liv, herunder i

forhold til deres ret til seksualitet.

Handicaprådet vil også fortsat have fokus på både muligheder og problemer, der knytter sig til øget digitalisering, samt udvikling og brug af kunstig intelligens, hvor det er helt afgørende, at mennesker med handicap både deltager i udviklingen og sikres adgang og kompetencer til at bruge de nye teknologier.

Udviklingen af beredskab i forhold til hybridkrig, konventionel krig og naturkatastrofer vil også fortsat være i fokus og bl.a. indgå i samarbejdet med de baltiske lande.

Deling af erfaringer og viden om implementeringen af handicapkonventionen (CRPD) vil fortsat indgå i handicaprådets samarbejder. Herunder ligger også de vigtige opgaver med at integrere sektoransvaret for mennesker med funktionsnedsættelser i alle sektorer og på alle relevante politikområder.

I 2026 vil Arbejdsudvalget afholde regelmæssige videomøder med henblik på at planlægge rådets aktiviteter og varetage løbende opgaver. Som en central del af arbejdet med inddragelse af børn og unge med handicap gennemføres Nordic Youth Disability Summit den 19.–22. maj på Musholm i Korsør, Danmark. I forlængelse heraf afholdes Handicaprådets forårsmøde den 21.–22. maj, ligeledes på Musholm.

Danmark og Færøerne vil som ordførere arrangere en nordisk sidebegivenhed i forbindelse med FN's 19. statsparts-møde (COSP) om FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (CRPD), som finder sted i New York den 9.–11. juni 2026. Nordisk Ministerråd og Nordens Velfærdscenter vil deltage som samarbejdspartnere i arrangementet.

I september 2026 afholdes Nordic Conference on Deafblindness i København den 15.–17. september, efterfulgt af Handicaprådets efterårsmøde den 16.–17. september i DH-Huset i Høje Taastrup. Som en del af det nordisk-baltiske samarbejde afholdes desuden det fjerde nordisk-baltiske møde om politik og praksis på handicapområdet, som finder sted i Tallinn den 3. og 4. november 2026, og har fokus på inkluderende kriseberedskab.

Derudover vil der blive afholdt et møde mellem Arbejdsudvalget, Nordisk Ministerråds sekretariat, Nordens Velfærdscenter og Grænseshindringsrådet med fokus på koordinering og videreudvikling af det nordiske samarbejde. Året afsluttes med et videomøde i december 2026 om overdragelse af ordførerskabet for Handicaprådet fra Danmark til Norge.

English abstract

In 2025, Nordic co-operation on disability issues was characterised by strong political engagement, concrete results, and enhanced collaboration across sectors and borders.

Under the joint Finnish and Ålandic Chairmanship of the Nordic Council of Ministers' Council for Nordic Co-operation on Disability, human rights were placed firmly at the centre of Nordic disability policy, with the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) serving as the principal normative framework. For the first time, the Chairmanship was shared between two jurisdictions, demonstrating an innovative and inclusive approach to leadership and reinforcing the Nordic commitment to co-operation based on shared responsibility and mutual learning.

The Chairmanship's overarching theme, Rights of Persons with Disabilities, guided a comprehensive programme of activities aimed at strengthening political anchoring, improving the knowledge base, and advancing Nordic and Nordic-Baltic co-operation on CRPD implementation. Throughout the year, Finland and Åland played a pivotal role in elevating disability rights within key policy debates, particularly in relation to independent living, participation, digitalisation, and systematic monitoring of rights realisation. These efforts contributed directly to increased policy coherence and to the integration of disability perspectives across multiple sectors within the Nordic co-operation framework.

Several high-level events and processes marked the year. A Nordic-Baltic expert seminar on the right to independent living set the tone for evidence-based political dialogue, highlighting both progress and persistent structural barriers. The Chairmanship also made a significant contribution to international policy processes through a Nordic side event at the UN Conference of States Parties to the CRPD, where inclusive, fair and accessible artificial intelligence was addressed as an emerging human rights issue. The adoption and political launch of a joint Nordic-Baltic ministerial declaration on inclusive artificial intelligence constituted a tangible policy outcome, reinforcing the Nordic region's role as a global frontrunner in rights-based digital development.

A further key result of the Chairmanship was the strengthening of the link between research, statistics, and policymaking. Through a Nordic symposium at the Nordic Network on Disability Research conference and the initiation of a multi-year Nordic project on CRPD Article 31, the foundations were laid for more comparable data,

common indicators and stronger analytical capacity. This work enhances the ability of Nordic countries to monitor progress, support national policy development and meet international reporting obligations.

The year also saw clear progress in embedding the perspectives of children and young people with disabilities into Nordic decision-making processes. The Nordic Youth Disability Summit continued to evolve into a recognised political arena, with its recommendations feeding directly into ministerial dialogues and parliamentary debates within the Nordic Council. This systematic connection between youth participation and formal political processes represents a significant democratic and structural achievement of the Nordic disability co-operation.

Overall, the Finnish and Ålandic Chairmanship in 2025 delivered concrete political results, strengthened cross-sectoral and cross-border collaboration, and reinforced the human rights foundation of Nordic disability policy. By linking knowledge production, political dialogue and international engagement, the Chairmanship contributed meaningfully to the long-term objective of a more inclusive, sustainable and integrated Nordic region where the rights of persons with disabilities are realised in practice.

Om denne publikasjonen

Nordisk samarbeid om Funksjonshinderspørsmål Årsrapport 2025

Rapport om gjennomføring av Nordisk program for samarbeid om funksjonshinderspørsmål 2023–2027 og Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder.

© Nordens velferdssenter

April 2026

ISBN: 978-91-89787-33-9

DOI: <https://doi.org/10.52746/KIUE4516>

Forfatter: Gunnar Michelsen

Prosjektleder: Gunnar Michelsen

Redaktør: Marie Sjölin

Ansvarlig forlegger: Eva Franzén

Grafisk design: Maija Markkula

Foto: Magnus Fröderberg, Marie Sjölin, Gunnar Michelsen. Bilder fra billedbank: Mostphotos, Pexels og Skyfish

Nordens velferdssenter

Nordens velferdssenter er en institusjon innenfor Nordisk ministerråds sosial- og helsesektor. Vårt oppdrag er å bidra til videreutviklingen av velferdstiltak i Norden. Det gjør vi gjennom å utvikle den aktuelle kunnskapen. Med kunnskap som grunnlag foreslår vi både politiske og praktiske forbedringer.

Nordens velferdssenter

Box 1073, SE-101 39 Stockholm

Besøksadresse: Svensksundsvägen 11 A

Tel: +46 8 545 536 00

info@nordicwelfare.org

Nordens velferdssenter

Kajsaniemigatan 13 A
FI-00100 Helsingfors
Tel: +358 20 741 08 80
info@nordicwelfare.org

Finn flere av publikasjonene våre her.